

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišтво: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poštnina plačana v gotovini.

Se en korak.

Navzlic vsemu šumu in hrumu, ki ga je zagnala Davidovičeva vlada takoj prve dni, češ da pomeni njen nastop končno konsolidacijo naših političnih razmer in vsega javnega življenja, vidimo, da se država in njeno ljudstvo čedalje bolj oddaljuje od vernega pristanišča, kjer bi bilo mogoče urediti socialno življenje, ter približuje trenutku, ko se bo treba odločiti za temeljni problem — biti ali ne biti enotni državi. Menda ni na svobodni jugoslovnski zemlji človeka, izvenredne morda elemente, ki itak ne spadajo v pošteno družbo, ki bi si iskreno ne želel sporazuma med Srbi, Hrvatmi in Slovenci. Ta želja je splošna, ker smo si vsi edini v tem, da tako, kakor smo živeli doslej, ne moremo in ne smemo več živeti. Gre edino le za način, kako doseči ta skupni cilj.

Davidovičevemu kabinetu priznava, da je imel dobro voljo spraviti državo v pravi tir, toda ne moremo se strinjati s koncesijami, ki jih daje v pretirani meri očitnim sovražnikom našega edinstva. Nesreča tega eksperimenta je v prvi vrsti hrvatski separatizem. Dočim so slovenski klerikali in Spahovi muslimani v svojih zahtevah za enkrat še zmerni, če odstejejo partizanstvo, ki ga zanašajo v državno upravo, gre Radić po svoji strogo začetni poti dalje in niti ne pomišlja, da bi se iznevil glavnemu cilju — ločitvi Hrvatske od ostale Jugoslavije. Njegov pokret je poglavalno globoko korenin, da Radić ni težko kljubovati vsaki akciji Davidovičeve vlade, ki gre za tem, da bi vsaj deloma ublažila nasprotstva med Beogradom in Zagrebom. Faktični gospodar položaja je danes Radić. In naivno bi bilo misliti, da bo spremenil svojo taktiko, dokler je na krmlu vlada, ki je neposredno odvisna od milosti HRSS kot najmočnejše stranke.

Mnogi so mislili, da je z zmago opozicijskega bloka likvidirano vprašanje hrvatskega separatizma, da bo Radić po povratku iz Moskve sprejel v Davidovičevem kabinetu nekaj ministrskih portfeljev in s tem priznal stanje, ki ga je ustvarila vidovdanska ustava. Zdaj menda ni več človeka, ki bi ne videl, kaj tiči za hrvatskim seljaškim pokretom. Radićeva akcija ni nič drugega, nego politično fino zakroženo in socialno pobarvan izraz mržnje gotovega dela hrvatskega naroda, zlasti inteligence, do Srbov, in iz te mržnje izvirajoča težnja za popolno ločitvijo od Beograda. Korak za korakom gre HRSS k temu končnemu cilju. Vstop v Davidovičevu vlado odklanja pod raznimi pretvezami, nadaljuje svojo dvorezno politiko, obenem pa dela s polno paro na Hrvatskem, da se čim bolj utrdi in pripravi za glavni napad. Ustanavlja šovinistična društva, organizira hrvatskega Sokola, ki je danes faktično njegova neuniformirana vojska, in čaka, kdaj nastane moment, ko bo mogla proglasiti hrvatsko republiko. Kdor je potoval zadnje čase po Hrvatskem, kdor si je ogledal politično življenje v Zagrebu, mora priznati, da Radićev republikanizem ni več mrtva teorija, temveč živa ideja, ki dan za dnem pridobiva na terenu in pristaših. In priznal bo tudi, da gre Radiću posel imenitno od rok. Nič ga ne ovira sejanje seme plemenskega antagonizma, nobena sila mu ne brani hujšati mas in pripravljati terena za človečansko republiko. Po Zagrebu valove množice in kličejo: Doli kralji, doli Srbi, proč z Jugoslavijo, živele republika Hrvatska! — vmes vidite politično na konjih in peš, ki se ji pa vse smeje, ker Zagreb ne priznava več državne avtoritete. Prav imajo jugoslovnski nacionalisti, če opozarjajo na pretečo nevarnost in kličejo na branik edinstva. Nevarnost je tu, in nič ne pomaga vse zavijanje gotovih listov, ki bi jo radi prikrili.

Stvar je dozorela tako daleč, da manjka samo še en korak, pa bodo Jugoslaveni tam, kjer so bili pred ujedinenjem. Ta korak je os, okrog ka-

Politična situacija.

Radićev shod v senci bajonetov. — Vtisi sklepa Narodne odbrane na politične vodilne kroge. — Vladin tisk ignorira Narodno odbrano.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Vsi politični krogi z največjo nestrpnostjo pričakujejo izid velikega ljudskega zborovanja, katero je sklicalo vodstvo HRSS za v nedeljo 14. t. m. v Zagreb. Sklepi tega zbora bodo brez dvomno največjega vpliva na daljni razplet notranje politike. Od strani vlade je ukrenjeno vse potrebno, da bi se ta shod vršil v redu in miru. Radićevci sami so vlado zaprosili, da jim da na razpolago vso varstveno silo, zaprosili so celo za pomoč vojske. Vlada je v resnici odredila, da ima biti jutri v nedeljo vsa zagrebška garnizija v polni pripravljenosti. Vojska in policija imata nalogo, čuvati radićevski zbor.

V opozicijskih krogih brez vsake rezerve priznavajo desno, da je Stepan Radić prispel sedaj na vrhunc svoje moči; radovedni so, kam krene sedaj s svojimi ekstremnimi republikanskimi in separatističnimi težnjami. Vsekakor je jasno to, da shod v Zagrebu gotovo zelo poslabša sedanj položaj vlade in da lahko nastane v najkrajšem času povsem nove politične kombinacije.

V vrstah samostojnih demokratov in radikalov vlada popoln sporazum za skupno akcijo. Vsi so odločni, voditi politično borbo proti razdiralnim

elementom do skrajnosti. Doseženo je popolno izmirjenje med vodilnimi politiki nacionalnega bloka in so vsi pripravljeni vztrajati v borbi za narodno in državno edinstvo. Zagotovljena je akcija na širši podlagi, ki se prične izvajati v kratkem.

V vladinih krogih je nastalo precejšnje vznemirjenje radi odločne in impozantne resolucije Narodne odbrane. Vladine kroge je razburila že okolnost, da je v Beogradu zopet vojvoda Stepan Stepanović. Resolucijo Narodne odbrane priobčujoče s daljšimi komentarji skoraj vsi beogradski dnevniški, značilno je, da je vladin tisk povsem rezerviran in da skuša to resolucijo kratkoma ignorirati.

Vojvoda Stepan Stepanović je včeraj, kakor smo že javili, izročil resolucijo ministrskemu predsedniku Ljubi Davidoviču. Kakor javljajo, je vojvoda opozoril ministrskega predsednika na one dopustne meje, do katerih ima iti v popušcanju napram separatizmu. Pred njim je dvignil svoj glas za obrambo narodnega in državnega edinstva. Vojvoda Stepanović se je včeraj razgovarjal tudi s pomočnikom zunanjega ministra Vučkovićem ter se mudil tudi dalje časa na dvoru.

Seja ministrskega sveta.

Vstop radićevcev v vlado. — Povratak zunanjega ministra.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Po daljšem času je bila sredi zopet plenarna seja ministrskega sveta, ki je razpravljala o aktualnih političnih vprašanjih. Po seji so nekateri ministri odpovali v svoje domače kraje.

Ministrski svet je zlasti razpravljala o vprašanju vstopa radićevcev v vlado. Gre pred vsem za to, katere resorte treba odstopiti HRSS. Stranka, ki razpolaga s 70 mandati, nikakor ne more prevzeti dveh neznatnih resortov. Klerikali, ki imajo samo 23 glasov, imajo kar štiri portfelje, dočim nam bi imeli radićevci samo dva. Splošno naglašajo vladini krogi načelo, da morajo poslanci HRSS prevzeti v državni upravi tudi popolno odgovornost. Ko so bile rešene nekatere tekoče zadeve, sta prišla v ministrski svet tudi zunanji minister dr. Voja Marinković in trgovski minister dr. Ilija Šumenković. Zunanji minister je kratko poročal o delovanju naše delegacije v Ženevi na skupščini Društva narodov. Zatrjeval je, da je naša delegacija dosegla precejšnje uspehe. Obenem je izjavil, da je imel nepriklone in težkoče radi znanih Radićevih izjav.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Sredi ob 19.30 sta se vrnila iz Ženeve ministra dr. Voja Marinković in dr. Ilija Šumenković. Vladin organ »Pravda« kratko naglašja, da je zunanji minister zadovoljen z dosedanjimi uspehi v Ženevi.

terega se suče zdaj vse Radićevo delovanje. Dokler je v državi obožena sila, ki ni razdeljena po krajevni ali plemenski princip, dokler imamo narodno vojsko, ki je še ni zastropilo politično partizanstvo, ki jo še spaja disciplina in enotni čut dolžnosti do države, je vsaka misel o prevratu in razpadu države iluzorno. To prav dobro ve tudi Radić, ki napenja zdaj vse sile, da izposluje pri vladi premestitev hrvatskega vojaštva iz Srbije in drugih krajev na Hrvatsko. Če bi se mu posrečilo ta načrt, je razpad Jugoslavije neizogiben. To je zdaj, ko lahko separatizem nemoteno gloda na koreninah naše državne tvorbe, edina ovira, ki zadržuje Radića, da se s Hrvatsko za vedno ne poslovi od Beograda. Samo še ta korak naj stori vlada v svojem brezmejnim popušcanju napram razdiralnim elementom, pa bo konec njenega vladanja in Jugoslavije. Pred tem korakom svarimo vse trezne politične kroge, ker bi bile posledice za državo katastrofalne.

Z ital. ministrskim predsednikom Mussolinijem se ni mogel še sestati, vsekakor se z njim sestane še pred konferenco obeh delegacij v Benetkah. Francoski min. predsednik Herriot mu je izrazil željo za skorajšnji sestanek z ministrskim predsednikom Ljubo Davidovićem. Po izjavi zunanjega ministra je položaj Male antante v Ženevi — briljanten.

Zunanji minister namerava predložiti ministrskemu svetu obširnejše poročilo o skupščini Društva narodov. Danes poroča tudi kralju o uspehih naše delegacije v Ženevi. Pozneje sprejme zastopnike tiska.

Na kolodvoru je pozdravil zunanjega ministra pomočnik Vučković. Novinarjem je zunanji minister dr. Marinković izjavil:

Z dosedanjim potekom skupščine sem povsem zadovoljen. Če se bodo že na tem zasedanju mogla rešiti vsa vprašanja, ni gotovo. Najbrže, da ne. Odnosaj med našo in bolgarsko delegacijo so bili taki, kakor z ostalimi. Za petico bolgarske delegacije o makedonskih beguncih sem izvedel iz novina na potu, ker sem preje odpoval, kakor je bila predložena. Sicer pa prihaja na Društvo narodov mnogo peticij, spomenic in predlogov, ki jih čita samo dotični uradnik. Odnosaj napram Franciji so prirčni in najiskrenejši. Skupno ž njo imamo rešiti razna vprašanja. Nemogoče pa je bilo vsako podrobno razpravljanje s predsednikom Herriotom.

Napeto zanimanje za dogodke v Zagrebu.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Težišče notranje politične situacije se je danes preneslo iz Beograda v Zagreb, kamor je odpovalo več uglednih politikov in novinarjev. Kakor javljajo iz Zagreba, je prišlo že danes dopoldne tja več inozemskih novinarjev, da prisostvujejo zboru Radićeve stranke. Položaj v Beogradu je neizpremenjen.

Notranji minister je skušal danes dementirati vesti nekaterih listov, da bi bil svetovni kralju, naj sprejme idejo federacije. Te vesti so bile tendencijske in naravnost izmišljene.

Danes, v soboto, ob 8. zvečer proslava 15 letnice obstoja Sokola na Viču. — Na sporedu: telovadna akademija, koncertne točke, deklamacije, ples i. t. d.

Novi politični nemiri v Italiji.

Umor fašistovskega poslanca Casalinija. — Morilec organiziran komunist. — Demonstracije v Milanu. — Mir v Trstu.

— Rim, 12. septembra. (Izv.) Danes ob 10.30 dopoldne je bil v bližini Monte Mario umorjen fašistovski poslanec in podtajnik fašistovskih delavskih organizacij Armando Casalini. Vest se je bliskovito raznesla po vsem mestu in je napravila najgloblje vtis. Okoli 10. dopoldne je Casalini v spremstvu svoje 14 letne hčerke Lidije odhajal iz svoje vile. Vstopil je v električno železnico. Pri nekem postajališču v bližini vojašnice tehničnih čet je vstopil v voz neki mlad mož ter je oddal na Casalinija, ki je čital »Corriere della sera«, dva strela. Eden strel je Casalini zadel v glavo. Bil je takoj mrtev. Hčerka se je ovila očetu okoli vratu in začela ihteti: »Oče! Oče! Morilec je nato pobegnil. Karabinjerji so ga začeli preganjati ter so za njim oddali nad 30 strelcev. Končno so ga prijeli in odvedli na policijo.

— Rim, 13. septembra. (Izv.) Prvotno so fašisti raznesli vest, da gre za političen umor in da je morilec Corvi hotel maščevati umor Matteottijev. Drugi nefašistovski listi konstatirajo, da gre tudi za povsem privatno maščevanje, češ, da je Corvi bil jezen na Casalinija. Umorjeni Armando Casalini je bil rojen leta 1883. v Forliju, bil je oženjen in je imel pet otrok. Hčerka Lidija, ki je bila navzoča pri umoru, je stara 14 let in je hotela iti na zelenjadni trg. Morilec Corvi je bil po poklicu klepar in rojen leta 1898. v Deglio. Sredi Stefani razširila vest, da se je Corvi nahajal že tri leta v Rimu in da je bil svoječasno vratar v vili Pozzi na Monte Mario, kjer stanuje Casalini. Nekateri listi zanikajo to vest. Stvarno ugotavljajo, da ne gre tu za političen umor, marve samo za osebno maščevanje. »Giornale d'Italia« poroča, da je Corvi večkrat prihajal v hišo Casalinijevo, da je bil mož zelo slabega uma in pogostoma silno razburjen, napram Casaliniju se je izrazil, da bo ubil ženo in sina lastnika vile Pozzi, ker mu niso prijazni. Listi dalje ugotavljajo, da je bil Corvi oficijelno vpisan v komunistično organizacijo. Izključeno je, da bi šlo v slučaju Casalini za političen umor, ker vlada veliko politično nasprotstvo med komunisti in unitarističnimi socialisti, katerih voditelj je bil umorjeni Matteotti.

— Rim, 13. septembra. (Izv.) Na sredi seji je ministrski svet razpravljala o novem zločinu, ki je bil izvršen nad fašistovskim poslancem Casalinijem. Ministrski svet je sklenil ukretni vse potrebno, da se ohrani v državi red in mir. Pozval je vse fašistovske organizacije, da ne izvajajo nikakih represalij. Ministrski predsednik Mussolini je dal osebno nalog vsem prefektem, kaj morajo ukretni, da se prepreči eventualni izgred. Mussolini odločno zahteva mir.

Rimski tisk strogo obsoja zločin. Odbor opozicije je sklenil resolucijo, s katero obsoja zločin in poziva ljudstvo Italije na mir ter zahteva, da se povsod dajo garancije za mirno in normalno življenje.

Direktorji fašistovske stranke je izdal manifest, da se naj vsi fašistovski praporji poklonijo pred novo žrtvijo, toda brez posebne špekulacije, brez represalij, samo da ponove prisego zvestobe: »Živele Italija! Živele nepremagljivi fašizem!«

Fašisti so dalje pobrali vse številke »Corriere della sera« ter ga zažgali. Po končanih demonstracijah je skupina fašistov udrila v prostore framasonskega združenja ter jih znatno poškodovala.

— Bologna, 13. septembra. (Izv.) Fašisti so tu priredili demonstracije radi umora Casalinija ter so pred vsem napadli hišo framasonske lože. Razbili so vse pohištvo. Vse papirje, listine in knjige so pometali na ulico. Napadli so tudi delavsko zbornico. Iz drugih krajev Italije prihajajo vesti, da je bil večerajšnji dan povsem miren in da so se vršile fašistovske demonstracije brez posebnih incidentov.

— Trst, 13. septembra. (Izv.) Vest o umoru poslanca Casalinija se je v Trstu razširila po večernih listih. Mnogi so kupili večerne liste in je bil na časopisne kioske pravi naval. Ljudstvo je bilo povsem mirno. Fašisti so sredi sklicali zbor svojih organizacij. V posebni resoluciji pozivajo svoje pristaše, da ostanejo mirni in da naj ne izvajajo nikjer nikakih represalij. Govorniki so obsojali zločin. Zbor je končno poslal dve udarnosti brzojavki Mussoliniju. Prvo brzojavko so poslali takozvani »kvadrasti« in drugo fašistovske organizacije Julijske Krajine. Fašisti so pripravljali na vse, ohranili pa bodo strogo disciplino. Na nekaterih hišah so izobešene zastave na poldroga.

— Milan, 13. septembra. (Izv.) Tu so se sredi vršile večje demonstracije, ki so jih priredili fašisti radi umora poslanca Casalinija. Fašisti so demonstrirali zlasti pred palačo »Corriere della sera«. Fašistovske mase so bile zelo razburjene in so hotele demolirati vse naprave svojih političnih nasprotnikov. Okoli 16. popoldne se je zgledala posebna fašistovska deputacija pri ravnanju lista »Corriere della Sera«, senatorju Albertiniju ter zahtevala od njega, da mora nemudoma zapustiti Milan, da mora za nekaj dni ustaviti izdajanje lista in končno da mora v žalni znak obesiti iz uredništva zastavo na pol droga. Albertini je odločno odklonil vse zahteve, izjavljajoč, da se ne umakne iz Milana nikamor. Fašisti so mu izjavili, da ne morejo garantirati za njegovo življenje. Zahtevi po izobešeni zastavi so končno karabinjerji na ta način ugodili, da so jo sami izobešili.

— Rim, 12. sept. Danes dopoldne okoli 10. ure se je nahajal fašistovski poslanec Casalini, podtajnik fašistovskih sindikatov, s svojo hčerko v tramvaju št. 23 blizu Monte Mario, kjer stanuje. Tedaj je stopil v tramvaj neki mladenič ter je, ne da bi izpregovoril besede, izstrelil proti fašistovskemu poslancu več strelcev, ga s dvema streloma ranil in sicer v sence in nad tilnikom. Morilec je skušal uteči ter je proti sprevedniku, ki ga je hotel ustaviti, izstrelil nekaj strelcev, ki pa niso zadeli; toda bil je takoj aretiran po zaslugi nekaterih vojakov in nekega fašista. Poslanca so takoj prepeljali v bolnico »Santo Spirito«, kamor je dospel v težkem stanju in nezavestno. Ranilec je na vprašanje policijskega komisarja izjavil, da se imenuje Giovanni Corvi in da je hotel maščevati umor Matteottija, čigar sliko je nosil v žepu.

— Rim, 12. sept. Poslanec Casalini je umrl v bolnici Santo Spirito med operacijo ob 11.45, ne da bi se sploh zavedel. Kakor hitro je njegova žena izvedela, kako strašna usoda je zadela njenega moža, je prihitela v bolnico S. Spirito. Toda zdravniki je niso pustili do moža. Ker je bil pod operacijo. V bolnico so prišli tudi predsednik zbornice on. Rocco, državni podtajnik v predsedstvu on. Suardo, on. Ciardi, Puccini in viceprefekt Gotti. Predsednik zbornice on. Rocco je izrazil Casalinijevi ženi sožalje nad umorom.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebška borza.

Dne 13. sept. Prostji promet. Danes borza ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Curih 14.20, Pariz 4.05, Praga 2.26, Milan 3.30, London 336.—, Newyork 75.—, Dunaj 0.1065.

INOZEMSKÉ BORZE.

— Curih, 13. sept. Današnja borza: Beograd 7.05, Praga 15.92, Newyork 531.50, London 23.70, Pariz 28.50, Milan 23.25, Berlin 1.265, Dunaj 0.0075.

— Trst, 13. sept. Predborza: Beograd 30.30—30.40, London 102—102.15, Newyork 22.90—23.25, Pariz 122.50—123.50, Curih 430—432, Dunaj 0.0319—0.0320, Praga 68.40—68.80.

— Dunaj, 12. sept. Devize: Beograd 938—942, London 316.500—317.500, Milan 3114—3126, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3827—3843, Praga 2125—2135, Curih 13.365—13.415, Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 935—941, lira 3120—3140, češka krona 2117—2133,

PRIZNANJE SOVJETSE RUSIJE.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Zunanji minister dr. Voja Marinković v kratkem izda oficijelno noto glede priznanja sovjetske ruske vlade. Odgovor bo sestavljen v smislu deklaracije, podane s strani vlade na izrednem skupščinskem zasedanju. Kakor zatrjujejo, imenuje zunanji minister posebno komisijo, ki to vprašanje podrobno prouči.

AVDIJENCA ZUNANJEGA MINISTRA.

— Beograd, 13. septembra. (Izv.) Zunanji minister dr. Voja Marinković je danes dopoldne poročal v vseh podrobnostih o skupščini Društva narodov v Ženevi in o vseh mednarodnih problemih, ki zadevajo našo državo in Malo antanto. Za tem je zunanji minister bil na dvoru, kjer je v daljši avdienci poročal o delovanju naše delegacije v Ženevi Nj. Vel. kralju Aleksandru I.

KOVINARSKA STAVKA NA DUNAJU.

— Dunaj, 13. septembra. (Izv.) Komunisti skušajo v svoje politične namene izrabiti kovinarsko stavko. Dunajska policija je bila včeraj prisiljena izgnati članice nemškega državnega zbora in komunističnega Fischerja. Včerajšnja pogajanja med kovinjarji in industrijo so bila brezuspešna. Nadaljujejo se jutri v nedeljo. Vodstvo strokovnih organizacij je sporočilo vsem kovinjarjem, da se v ponedeljek razširi stavka tudi na kraje izven Dunaja.

Politične vesti.

— Generalitet v album je poslal današnji »Slovenec« to-le vizitko: »In končno so P.P.-jevci mobilizirali one častnike, ki so jih, ko so bili na vladni, pustili avanzirati v masah za generale, brez stvarne potrebe in brez zaslug, samo zato, ker so njihovi pristaši. In zdaj ti generali sklicujejo nekakšne »Narodne Obrane« ter sklepajo resolucije, v katerih se napihujejo, kakor da oni predstavljajo državo, ki da brez njih v nevarnosti, diktirajo, da ne sme biti v Jugoslaviji treh narodov in da se mora politika vršiti po njihovih starokopitnih nazorih, ter rožljajo s sabljo in strašilo s krvjo. Vse na komando starega Pašića, ki bi rad rešil svoje dete Radeta, Lazice in lepega Jankovića o tuta la bella compagna. Mar ta družba res misli, da se bo Jugoslavija zopet dala spremeniti v orjunsko gmajno? Mar se jim hoče preliti kri, uprizarjati fašistovske ekspedicije in postaviti ljudsko trpljenje na skrajno izkušnjo? Mar res menijo, da bodo državo cementirali s krvjo nedolžnih ljudi, da bodo SHS utrdili z anarhijo nasilniškega in nepoštenega režima? Mar jim izgled Italije ne pove ničesar? Ali naj se zopet vrnejo k neredu, tiraniji in revolucionarnemu stanju nasilstva zato, ker gospod Pašić in njegovi paldaši niso več krli koritih, za kar so oni smatrali državna mesta« (kakor jih smatrajo klerikalni tigri. Op. ured.). — K tej, ne preveč vladni in fini karakteristiki naše generalitete, namenjeni v prvi vrsti enemu njenih naodličnejših predstaviteljev, vojvodi Stepanoviču, nimamo kaj pripomniti. Vojni minister v Davidovičevem kabinetu, gen. Hadžić, je bo gotovo vesel, saj se tiče tudi njega. Treba je samo še, da dobimo vojnega ministra s tonzuro pod cilindrom, pa bo Jugoslavija rešena vseh nadlog!

— O Radičevem vstopu v vlado razpravlja včerajšnje »Vreme«, ki prihaja do zaključka, da je ta politični dogodek, od katerega je odvisna nadaljnja usoda sedanje vlade, sploh nemogoč. Na svojem zadnjem govoru v Prelogu je Radič izjavil: »Vi vsi dobro veste, da bo rešil agrarno reformo samo hrvatski narod na svojem hrvatskem državnem saboru v Zagrebu. Hr-

vatski državni sabor bo vse to proučil in pregledal, in kdor je dobil zemljo po pravici, jo obdrži, kdor pa jo je dobil po krivici, jo izgubi. Hrvatski državni sabor reši tudi vse ostale gospodarske in politične probleme. Zato je nam potrebna hrvatska samostojnost kot skorja kruha, ker teh problemov ne more rešiti nobeno selo ali okraj, ne more jih pa rešiti za nas Hrvate niti beogradska vlada. Vse to lahko uredimo edino v hrvatski neodvisnosti.« »Vreme« trdi na podlagi te izjave, da eventualno sodelovanje HRSS v vladi ne nudi garancije za okrepitev države in njenega mednarodnega ugleda.

— Komunisti na Slovaškem. Člani komunističnih organizacij na Slovaškem svoje članstvo trinomno odpušajo. Tekstilna organizacija omenjene stranke je izgubila že dve tretjini članov. Število članov v lesni industriji je padlo z 900 na samih 30.

— Blaženi, ki verujejo!... Pod tem naslovom prinaša beogradska »Samouprava« beležko o obljubah Davidovičeve vlade, ki jih je dala državnemu uradništvu. Obečala je novo razvrstitev, nove oziroma izplačila starih in zaostalih doklad, izpremembo uradniškega zakona in druge slične, lepo doneče stvari. Uradništvo pa čaka, čaka. Komisija v Beogradu, ki raziskuje poedine predloge in reforme k sedanjemu uradniškemu zakonu, ugotavlja, da so ti predlogi večinoma osebne narave... Stvar se vleče, izplačila se

odlagajo na prihodnji mesec (sedaj na 1. oktober), denarja in dodatkov pa ni. Torej: Blaženi, ki verujejo v vladine obljube!

— Izjavni Apponyjev govor v Ženevi in francosko časopisje. Do malega vsi listi prinašajo komentare h govoru grofa Apponyja v Ženevi. Že iz samih napisov je videti, da so z dedukcijo madžarskega delegata nezadovoljni. Vsi poročevalci poročajo o znatnem vznemirjenju, ki ga je napravil Appony pri zastopnikih Male antante. »Matin« piše: Reakcijski plemič je igral vlogo izjavca proti francoski tezi o vzajemni podpori. Njegov govor je izliv sovražstva do zmagovalcev. Bil je naravnost protest proti trianonski mirovni pogodbi, izraz želje, da bi se vrnila Madžarski izgubljene dežele in ugovor proti razorožitvi. Če bi bila Nemčija zastopana v Društvu narodov in bi ne zastopnik govoril tako kakor Appony, bi bil lord Parmoor uvidel, da se nov začetek v Evropi še ni dosegel ter da je nujno potreben sistem vzajemne pomoči. Imeli smo vtisk, da si Appony želi novo vojno. Poročevalec »Excelsior« piše, da je imel Appony zatožni govor proti Mali antanti. »Echo de Paris« meni, da govor madžarskega delegata silijo človeka k premišljevanju. »Journal« povdarja, kar je Appony govoril o razorožitvi Madžarske. Spomin vredno je, da zastopa Appony v Ženevi tezo svoje vlade, do katere je na Madžarskem v opoziciji.

Družba „Dante Alighieri“.

Italijanska propaganda v inozemstvu.

Kadar govore Italijani o svojih narodno - obrambnih organizacijah, postavlja jo na prvo mesto družbo »Dante Alighieri«, katera ima pred vsem namen, da »brani in razširja italijanski jezik in kulturo v inozemstvu«. S tem namenom bi družba »Dante Alighieri« imela nekaj sličnosti z našo Družbo sv. Cirila in Metoda, če bi namreč družba »Dante Alighieri« imela v resnici le obrambne, ne pa, kakor jih ima dejanski, pred vsem napadalne in osvojevalne namene. Znano je pač, kako je družba delovala pred svetovno vojno, ko je bilo s strani avstro-ogrskih oblasti njeno delovanje v področju monarhije prepovedano, pa so si Italijani v monarhiji ustanovili svojo posebno »Legio Nazionale«, katera ni bila v svojem bistvu nič drugega nego podružnica družbe »Dante Alighieri« ter je bil njen glavni namen ne morda obramba italijanskega jezika in kulture, temveč politična čevanje z italijanskim prebivalstvom v neposrednih stikih se nahajajočega drugorodnega, pred vsem slovenskega življa. »Dante Alighieri« je »Legio Nazionale« je v svojih namenih in delovanju točno odgovarjala nemškemu »Schulverein« in »Südmark« in njunem skupnem delovanju. Po svetovni vojni in aneksiji Primorja in Trentina k Italiji so se razmere v teh pokrajinah sicer temeljito izpremenile in bi bilo pričakovati, da bo za izvajanje »asimilacije«, t. j. raznarodovanja »tujerodcev« zadostoval vladni pritisk, s čimer bi postalo delovanje družbe »Dante Alighieri« oziroma njene hčerke »Legio Nazionale« v teh pokrajinah nepotrebno. To se pa ni zgodilo, kajti »Dante Alighieri« in »Legio Nazionale« nadaljujeta tudi sedaj svoje raznarodovalno delo v Primorju in Podadižju. Podobno delo, zlasti ustanavljanje otroških vrtcev in zabavišč in njih vzdrževanje je poverjeno sicer »Legio«, a gmojna sredstva v te namene pa prihajajo po veliki večini iz blagajne družbe »Dante Alighieri«. Zato bo brez dvoma zanimivo za našo javnost, če ji damo nekoliko podrobnejših podatkov o organizaciji in delovanju te družbe.

Družba »Dante Alighieri« je imela te dni svojo glavno skupščino na Reki. Udeležili so se te skupščine naučni minister Casati in minister za javna dela

Nava, senatorji in poslanci, da s svojo udeležbo pokažejo, kako velik pomen pripisujejo delovanju družbe. Iz poročila o delovanju družbe posnemamo, da je imela družba v lanskem poslovnem letu 1923 vseh skupaj 285 podružnic v kraljevini, kolonijah in inozemstvu. Prenehalo je delovati 31 podružnic v kraljevini, v inozemstvu pa 10. Novih podružnic se je ustanovilo oziroma starih oživilo v kraljevini 18, v inozemstvu pa 10. Med inozemskimi podružnicami, ki so prenehale delovati, se navajajo podružnice v Bukarešti, Monastiru, Smirni, Solunu in Washingtonu, nove so se pa ustanovile med drugimi v Budimpešti, Kristijaniji, Melbourneu, Sydneyu in Turn Severinu.

Članstvo se deli na večno, redno in izredno. Večnih članov je bilo 6535, rednih in izrednih pa 59.995. Če se prišteje kakih 6000 članov onih podružnic, ki niso poslane poročil, bi vsa družba štela okoli 72.000 članov. Večni člani plačajo enkrat za vselej 200 lir in se ti njihovi prispevki nalagajo kot nedotakljiva družbina glavnica. Naiveč dosmrtnih članov šteje Milan (841), potem prihaia Rim (508), za njim Videm (505). — Trentinske in primorske podružnice so vse v vojni padle irredentiste vpisale kot »večne« člane. Kraljica Jelena, prestolonaslednik Umberto in princezinja Jelanda, Mafalda, Giovanna in Maria so vpisane kot »večni« člani v rimski podružnici, vojvodinja d' Aosta in princa Aimone in Amedes pa so vpisani v napolski podružnici.

Družba je po svojih podružnicah v letu 1923 imela L. 2.243.473.03 dohodkov. Računski zaključek za poslovno leto izkazuje L. 801.988.90 prejemkov poleg L. 141.600.— prispevkov »večnih« članov in L. 21.763.80 daril, ki se nala-

gajo v državnih papirjih. Izdatkov je bilo L. 767.638.90 in tako L. 92.078.87 prebitka. Družbeno imetje, naloženo v državnih vrednostnicah, znaša L. 3 milijone 473.039.22 ter se je v letu 1923 pomnožilo za L. 278.092.82. Od začetka družbe je osrednji odbor izdal v družbin namen L. 5.318.267.75 in razposlal tisoče in tisoče knjig.

Družba je zbirala prispevke za »spomenik italijanski materi«, dala je kovati zlato svetinjo za zasluge za italijanstvo. Prvi dve sta dobila Mussolini in D' Annunzio. Mnogo se je delalo za propagando. Družba je izdala svoj žepni koledarček, založila razglednice in začela izdati svoje posebno glasilo »Pagine della Dante«. Veliko skrb je posvečala izseljevanju. Poseben odbor nadzira »obrekovanje Italije v inozemskem tisku«. Družba je sodelovala pri izdaji slovarja italijanskega jezika.

Najživejše so delovale podružnice na Beneškem, v Furlaniji in Lombardiji, potem v Emiliji, Toskani, Romagnu, Pugli, Kampanji in Siciliji. Dnevi državnih praznikov so dnevi zbiranja za družbo. Razne krajevne podružnice so posebej podpirale s svojimi prispevki šolske ustanove. V kolonijah, kjer še ni italijanskih šol, vrši svoje »obrambno« delo z razdeljevanjem knjig in predavanj. Enako tudi med izseljenci v inozemstvu, kjer pospešuje ustanavljanje italijanskih šol, izobraževalnih krožkov in podobnih ustanov.

V nekaterih velikih mestih v Evropi, kakor v Londonu in Parizu se družba ne more ustaliti, ker so pač krajevne razmere take. V drugih francoskih mestih, kakor v Grenobleu, Marseillu, Nizki, Toulonu pa podružnice silajno delujejo. Tako tudi v Bruslju, posebno pa v Švici. Tudi v Barceloni so se ustanovile italijanske šole, ljudske, srednje in večerne. Zelo razveseljivo so uspehi propagande na Holandskem in Danskem. V Kristijaniji na Norveškem se tudi ustanovi italijanska šola. Zelo lepo uspeva propaganda na Dunaju, v Brnu, Budimpešti, Krakovu in Pragi. Nemo goča pa je doslej propaganda v Nemčiji in Rusiji. Na Rumunskem je sedaj podružnica samo v Turn Severinu. Zelo delavne so podružnice v Krfu, Patrasu in Atenah ter v Carigradu, ki je najmočnejša podružnica vsega inozemstva. Delovanje v Libiji ni posebno zadovoljivo. Zelo zadovoljivo je delovanje v obeh Amerikah in celo tudi v Avstraliji.

Ljubljanska porota.

Mladi veleslepar Heufel z Viča, o katerem smo včeraj poročali, je bil vkljub svoji mladosti že opetovano predkaznovan zaradi sleparij in tatvin. V enem mesecu pred aretiranjem je bil štirikrat kaznovan. Dvakrat je dobil po 3 dni zapora, ker je napravil v baru »Emona« v ent noči za 500 Din zapitka kot sin tovarnarja Kal-musa, v hotelu »Union« pa je pokradel večjo množino cigaret, cigar in precel gotovine. Zaradi tatvine dolarjev je dobil 3 tedne, a 14 dni so mu prisodili, ker je dal nekemu Šebeniku za 450 D v najem popolnoma tuj travnik, češ da je last njegove

matere. — Občina Vič je izdala o njem uradno spravevalo: pustolovec, delomirnež in goljuf. — Obtoženi je nastopal pred poroto samozvestno in afektirano, govoril je kakor izkušen gentleman in strokovnjak v vseh kupčijskih poslih. Svojih pustolovščin v splošnem ni tajil, le olepšaval jih je. Za vsako novo sleparijo je imel izgovor, da je hotel s pridobljenim denarjem poravnati škodo prejšnjemu osleparjenču.

Porotnikom je bilo stavljenih 8 vprašanj, od katerih so jih 6 soglasno potrdili, nakar je bil Heufel obsodjen na 18 mesecev težke ječe. Vsi navzoči so dobili vtis, da bo s tem mladim človekom še imelo sodešče mnogo posla, ako ne dobimo v državi poboljševalnice za izprijene moške. (Nb. V naše včerajšnje poročilo o tem slučaju se je vrnilo več tiskovnih napak. n. pr. namesto »trgovčev sin iz Ljubljane« naj se bere Figovčev sin; namesto Floovčevega hleva, naj se bere Floovčevega sila; namesto »Obgovorila za Suhadolnikovo kobilu«, naj se bere »Dogovorila sta se za...«)

★ ★ ★

Za danes določena razprava. Je odpadla, ker je hudo delstva tatvine obtoženi Ivan Srahotnjak zbolel.

V ponedeljek dne 15. t. m. se vrši obravnava proti Jerančiču, v torek in sredo proti Iv. Kristanu, v četrtek dne 18. t. m. prideta na vrsto Šalaj Ig. in Obrne Vincenc (tatvina). S tem bo jesensko zasedanje končano, ako ne dozorijo še kak novi slučaj.

Nacionalizem, država, militarizem.

Marks, Engels, Lasal, Libknecht i ostale vodje Socialne Demokracije v Nemački in Austriji bili su »prvo Nemci, pa posle internacionalni socialisti.« (Skerlić.)

... država ... mora biti koncentrisana i jaka. Ostavljajući na stranu anarhiste, koji nisu stranka, sve demokratske stranke u Evropi, radikalne i socialističke, traže jaku organizovanu državu, jer samo taka država u stanju je da sprovedi velike reforme ... (Skerlić.)

»Militarizam je zahvatio sve zemlje, republike kao i monarhije, najnaprednije kao i najnazadnije ... i kao svaki drugi i više no drugi, zato što smo mali i ugroženi. mi u prvom redu moramo voditi politiku nacionalnog egoizma, čuvanja svoje kože.« (Skerlić.)

Opekarniški stroji
in kompletne opreme za op-
karnice, tvornice, glazirane izdelave in izdelave

Kamnelomni stroji
Transportne in razkladalne naprave
za kamne in razne druge blago

Žetvari, Skrepi, vili za rudnike
(Förderhaspel)
in
ovirki žrtvega in kovinskega litja
vseh vrst

Opreme za steklarice

LUDWIG HINTERSCHWEIGER & CO
MASCHINENFABRIK-ENGINEERING G.m.b.H.
LICHTENBERG bei WELS O.O.
Štev. 17.

Zaslopnik za Stajersko, Koroško in Jugoslavijo:
AUGUST LECHNER, GRAZ
Röthlgasse 40, I. Stock

Schicht

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

prihrani čas in denar. Zadostuje, ako s „Schichtovim milom samo enkrat po perilu tam potegnete, kjer mora tez navadnim milom trikrat.

B. Grimshaw-G. Clavigny:

Sospodična kapetan.

Vajiti je zelo dobro poznala otok, o katerem so pripovedovale stare klepetulje. Ležal je daleč proč izven plovnih prog, bil je brez vsake vrednosti, nerodovit in malo znan in radi tega ga je Sakson skozi več let obiskoval. Tu je pristal enkrat na leto in nakupil vso kopro, ki je zrastle na tem malem prostoru za ceno, ki jo je določil sam, ker je edino lahko nekaj nudil v zameno za te posušene kokosove orehe, ki se dobro plačujejo v Avstraliji in Ameriki. Plačeval je s starimi mesnimi konservami, s škattijami pokvarjenega dvopeka ali s ponarejenimi lososovimi konservami. Pri tem je prišel na svoj račun in ker se je zamenjava izvršila naglo, je redko stopil na suho zemljo. Če pa je slučajno vendar šel na otok, se je prokletlo malo brigal za kaverne in za to, kar so vsebovale.

Vajiti pa, ki se je zanimala za vse potrebne in nepotrebne stvari, je izvedela o kaverni in lobanjah že prvi dan, ko se je »Sibila« zasedla pri otoku. Vedela je tudi, da ogromen demon straži dostop do grobov; toda isto je čula že o sto drugih otokih, a se ni nikoli brigala za to, predno ni izvedela skrivnosti starega učenjaka.

24

Ko se je »Sibila« vračala iz Rajateje, ni mogla jadrati tja, ker se je morala na vsak način vrniti v Apijo, da tam proda svoj tovor.

Preložila je stvar na pozneje. Toda v Apiji je bila padla v Donahuejevo zasedo in takrat je mislila samo na to, kako si reši življenje. Komaj jo je bila rešila telegrafska ladja in komaj se je v Sydneyu malo popravila od svojega razburjenja in trpljenja, je že začela misliti na obisk Petkovovega otoka.

Sreča ji je bila tudi to pot mila. Stari učenjak ni mogel najeti nobene jadrnice za potovanje na otok. Noben kapetan si ni upal napraviti take pustolovščine, boječ se upora domačinov, če bi kdo prišel kalit mir grobov njih prednikov. Nemec se je udesel na poštni parnik in odpeljal v Sydney, da tam najame jadrnico. Toda zahtevali so previsoko ceno. Čakal je in mečelati. Mudilo se mu ni. Ali si je mogel misliti, da se kdo drugi zanima za njegova raziskovanja in da ima ta oseba krasno jadrnico?

Ko se je Vajiti spet sešla s svojim očetom in prišla nazaj na »Sibilo«, je neprestano mislila na Petkov otok, njegove kaverne in lobanje. Samo potem bo srečna, si je domisljala, če bo jadrata proti temu daljnemu otoku, kjer jo čaka bogastvo.

Stvar je bila nevarna in treba je bilo požrtvovalnega moža za ta poskus.

Ali je mogla najti boljšega tovariša, kot lepega otočana, ki jo je ljubil?

★ ★ ★

Pita je imel spoštljiv strah pred Vajito, zakaj bila je princesa otoka Atiu z matere strani. Razen tega je bila lepa in občudoval jo je. Vedno ji je skušal ugajati in dobro se mu je zdelo, da je njegovo vedenje učinkovalo na njeno oblastno vedenje.

Ko se je naslednje jutro čoln oddaljil od »Sibile« in plaval sredi čeri, ki so obdajale obrežje Petkovovega otoka, je bil Pita srečen in ponosen, da je bil sam z devo, ki jo je ljubil, in začel jo je spraševati:

— Princesa Vajiti, je dejal, koliko denarja bom zaslužili, če se nam stvar posreči?

— Pazi na skalo, je dejala Vajiti, hoteč zagrabiti za eno veslo.

— Ne bojte se vendar, je odvrnil Pita, mislim, da znam vsaj veslati.

In zelo ponosno na svojo spretnost je samo še mislil na to, kako bi najbolje pripeljal čoln mimo čeri do obrežja. Ko sta bila že čisto blizu, je dvignila Vajiti svoje belo krilo do kolena in stopila v vodo.

Pita je potegnil čoln na suho, med tem ko se je njegova tovarišica ozirala okoli in si zagotovila, da nihče ni opazil njunega prihoda. Nalašč sta bila izbrala ta samotni koteček za izkrnavanje, med tem ko so bili domačini na drugem koncu otoka in tovorili kopro na »Sibilin« krov.

Okoli njiju so se dvigala debela visokih dreves, tik ob robu lagune. Kokosove palme so zibale svoje široke liste nad njiju glavami in plazeče se rastline

z rumenimi in rožnatimi cvetovi so se vlekle po belem pesku in tvorile dolge zelene girlande.

Bila sta sama. Pita se je približal Vajiti in jo še enkrat vprašal:

— Koliko denarja bova zaslužila?

Vajiti je stopila korak nazaj in premerila mladčica od nog do glave.

Pita se je široko razkoračil si zataknil za uho cvetlico in uprni ponosno roke v boke. Vedel je, da je najlepši fant na Cookovem arhipelu in da je bila njegova vezena srajca naravnost mojstrsko delo. Stisnil je torej ustnice in začel zaljubljen vrteti oči, kakor more to storiti le otočan Južnega Pacifika. Z zaupanjem je čakal na odgovor. Ona pa se mu je približala, da udarila s kazalcem po obrazu kot dečka in dejala:

— Če ti povem, boš vedel preveč; ustrašil se boš in vrnil na ladjo.

To je govorila v angleškem jeziku.

Pita je bil sicer vzgojen od misijonarjev in se kot ona učil angleščine, toda znal jo je slabo in zato jo je prosil:

— Govorite maorsko, princesa!

— Ne, mali.

Pita je tedaj razumel, da se Vajiti ni hotela poslužiti jezika, v katerem bi se morala jasno izraziti. Postal je slabe volje, toda ona se mu je smehljaje približala.

Spomin na solunsko fronto.

Te dni obhajamo spomin na solunsko fronto. Komaj šest let je od tega, ko se je na solunski fronti podrl jeklen oklep, ki je ločil ostanek staroslavne srbske vojske in mlade dobrovoljce jugoslovenskih bataljonov od Srbije in srbske zemlje, od daljnjih bratov pod avstro-ogrskim jarmom, visoko gori na severu, po hrvatskih in slovenskih, po tisočletni slovanski zgodovini posrečenih pokrajinah. Vojska se je osredotočila na zapad. Nihče ni veroval v poseben nastop solunske balkanske armade. Držali so postojanke in čakali na čas, ko se sesujejo centralne sile in se odprejo široka pota, velika odprla vrata na sever, v Srbijo, v Jugoslavijo.

Treba je bilo živeti v tistem Solunu jugoslovenskih prostovoljcev, v Solunu ostankov srbskih bataljonov, v Solunu, kjer se je potepala grška sodrga in kjer so se vlačili antantni vojaki ter kleli na vojno in komaj čakali povratka v domovino. V tistih dneh je bilo malo ljudi, ki so verovali v odrešenje, v veliko ujedinjenje. Vse je čakalo miru in stanja, kakor ga bodo diktirale zapadne velesile in kompromisne pogodbe s centralnimi silami.

V tistih dneh pa je prišlo drugače. Na Balkanu, v Solunu so zaznali za velike pobeze na zapadu, nemška vojska se je valila nazaj, centralne države so razpadale. Šlo je za žive in mrtve. Vse velike žrtve srbskega naroda in jugoslovenskih prostovoljskih bataljonov so stale na kocki. Morali so udariti samostojno, le v tem slučaju so lahko pričakovali odrešenje in veliko ujedinjenje Jugoslavije. Bolgarska fronta je razpadla. V velikanskem, v naravnost verskoblastnem pohlepu po svobodi in samostojnosti, po povratku v domovino, v veliko Jugoslavijo, so po prvih navalih padle sovražne postojanke, se je omajala balkanska fronta, se je streslo bolgarsko carstvo, je padel sovražni oklep, ki je ločil sinove - vojnike od domovine in svojcev. Vse, kar je sledilo, je bila ena sama pesem svobode in ujedinjenja, zmagovalnega pohoda v objem domovine, v objem velike, nezasičene uresničene države od Triglava do Vardarja, v objem svete Jugoslavije.

Spomin na solunsko fronto je spomin na tri velike momente tistih dni: na moment obupnega čakanja, na trenutke oklevanja in omagovanja, nato na velike dneve prodora in pohoda ter končno na veliko ujedinjenje, na ljubezen, ki je objela vsvoboditelje in osvobodence v vsesplošno nacionalno radost.

Solunska fronta pomeni spomin na tradicijo izmučenega in skoro obupnega naroda, ki najde v poslednjem usodnem trenutku svojo notranjo silo in vero in se požene v zmagovalno svobodo in ujedinjenje v roke. Slava solunskim borcem in njihovi končni zmagovalni veri v Jugoslavijo!

Prosveta.

— **Pikova dama preložena.** Uprava Narodnega gledališča naznanja, da se je za nedeljo 14. tm. namenjena predstava opere »Pikova dama« preložila za začetek prihodnjega tedna.

— **L. Lipovec: Živeti! enodejanka** (Spodnji Lipovec III.). Splošna knjižnica št. 32. V Ljubljani 1924. Založila Zveza tiskarna in knjigarna. Strani 43. Cena broš. Din 6. Kot tretja v vrsti je v okviru ciklusa L. Lipovec »Spodobni ljudje« izšla pravkar enodejanka »Živeti!«. Dejanje te igre se vrši v večjem mestu nekaj mesecev pred svetovno vojno. Breda penzionirane vdove in sirote je ozadje, stremenje mlade življenja polne Beate po uživanju, po rešitvi iz težkih spon bivšega pokvarjenega ljubimca, izkoriščevalca, iz oziroma moreče, ga idealnega oboževalca, iz tlačne materljelne bede pa je platforma, na kateri se razvija kot življenja, poln konfliktov in zagat. Moralna stran ozkoobzornega življenja se pojavlja v vseh svojih malih in velikih vzrokih in konsekvencah. Nizki instinkti se dušijo in prodirajo. Različni, markantno orisani tipi, večina prežeti le od lastnega egoizma silijo s parolo: Živeti! v ospredje. Enodejanka je zelo zanimiva po svojem dejanju, po svoji satiri, po verno prikazanem življenju. Gledalec od uprizoritvi te igre ali pa bralcu bo ta enodejanka brezdvomno služila v prijetno zabavo, a tudi v resno razmišljanje. Oprema knjižnice je, kakor sploh vseh zvezkov »Splošne knjižnice« okusna in veledostojna, cena pa, ki je izredno nizka (Din 6), gotovo ne bo nikomur ovira, da bi se ne nabavil knjige.

— **Gradnja skopljanskega gledališča.** Minister prosvete je odobril kredit za dograditev skopljanskega gledališča. Manjka še instalacija centralne kurjave.

— **Poljske razstave v inozemstvu.** V zadnjem času osredotočajo poljski umetniki krogi svoje delovanje na razstave in na umetniško propagando v inozemstvu. Po velikih razstavah v Turinu in Leipzigu bo sedaj sledila razstava v Gdanskem in v Parizu.

— **Jubilej ge. Germanove.** Prihodnji mesec praznuje v Pragi znana ruska umetnica Marija Nikolajevna Germanova, članica ruskega hudočestvenega teatra 20 letnico svoje umetniškega delovanja. Umetnica je danes na čelu takozv. praške skupine hudočestvenikov, ki prirejajo svoje redne predstave v Vynohradskem gledališču. Za jubilej si je Germanova izbrala

Evripidovo »Medeo«. Nove dekoracije naslikal ruski slikar Andrejev. Ruski in češki prijatelji so sestavili odbor za proslavo umetnice.

— **Jadranska Straža.** Je izšla te dni za mesec september. Ta številka prinaša poleg druge zanimive vsebine prav uspele reprodukcije angleške flote, ki je obiskala v avgustu našo dalmatinsko obalo.

— **Zborovanje mednarodnega antropološkega instituta v Pragi.** Od 14. do 21. tm. bo v Pragi zboroval Mednarodni antropološki institut s sodelovanjem najuglednejših predstavnikov antropološke vede. Mednarodni antropološki institut se je ustanov. vil 1. 1920 na pobudo francoskih antropologov.

— **Uram - Podtatrski umrl.** Kakor poročajo slovaški listi, je preminul te dni v Košicah slovaški pisatelj Rehov Uram - Podtatrski, star 79 let. Repub. rajnika so prepeljali v njegov rojstni kraj Liptovski Sv. Mikuláš, kjer si je želel imeti svoj grob.

— **Izložba slikarja Gjuriča.** V Zagrebu se odprla 25. tm. izložba »Rim« znanega slikarja Gjuriča, ki je dovršil svoje študije na »British Academy of Arts« v Rimu. Kakor že znamo, je uvrstila »Galeria Nazionale« le 4. arte moderna pet Gjuričevih del v svojo zbirko. Po tem uspehu je upravičen interes za izložbo v umetniških krogih.

Glasbeni vestnik.

— **Pevski zbor Glasbene Matice.** Pevske vaje prične s 16. septembrom in se bodo vršile redno po temle sporedu: So. prani sredo in petek, alt. torek in četrtek — redno ob 18.15 uri; tenorji torek in četrtek, bas. sredo in petek ob 20. uri. Za. čimno z redom in točnostjo.

— **Pevska šola prof. dr. Kozina.** V ob. lastno priznani pevski šoli se prične redni pouk 15. sept. Poučbuje se koncertno kakor tudi operno petje. Novi učenci se sprej. majo vsak dan od 2-3. popoldne.

Sokolstvo.

— **Sokolsko društvo v Ljubljani** (Na. rodni dom) sporoča svojem članstvu, da je društveni sluga završil s pobiranjem članarine po hišah za I. polletje tek. leta in bo prihodnji mesec prišel pobirati za II. polletje. Vsled tega opozarjamo članstvo, da po društvenih pravilih preneha biti član društva, kdor je s članarino 6 mesecev v zaostanku. Brat, sestra, ki še nisi poravnala članarino za I. polletje 1924, stori svo. jo dolžnost in pridi takoj v društveno pi. sarno, kjer se uraduje od 15. tm. dalje vsak dan od 18. do 19. ure. Zdravo!

— **Sokol na Viču priredi v soboto 13. sept. ob 8. zv. v Sokol.** domu proslavo 15. letnice obstoja Sokola na Viču s telov. akad. demijo, deklamacijami, pevskimi točkami, plesom itd. Vabimo Sokolstvo in njemu naklonjeno občinstvo k mnogobrojni udeležbi. Zdravo!

Julijska Krajina.

— **Poročil se je v Gorici** gospod Avgusta Kozman z gđ. Irmo Žagarjevo.

— **Iz Istre.** Na dunajski univerzi je promoviral doktorjem medicine Miro Gradnik z Voloskega. — Don Pavao Čurko, vič, nadžupnik v Krnici, je imenovan čast. nim kanonikom puljskega kapitlja. — Žensko udruženje v Opatiji je proslavilo svojo krstno slavo dne 8. tm. Svečanost je uspeša izborna. — Akad. fer. dr. »Istra« bo imelo svojo glavno skupščino 28. tm. v Opatiji.

— **Učiteljski sindikat »Eja«**, o katerem katerem se je svoj čas mnogo razpravljalo, se bliža svojem koncu. Organizatorji so izginili.

— **Na mitnici na Opčinah** neusmiljeno mučijo naše ljudi. Uradnih organov od ni. koder ni, ljudje stoje in čakajo, vozniki preklinjajo pa vse nič ne pomaga. Čakanje traja včasih tako dolgo, da bi bil ta čas naš kmet v Trstu že vse opravil in se že vrnil proti domu, ko šele gre z Opčin v Trst. Za 75 kg svežih orehov je morala plačati na mitnici na Opčinah neka Vipavka 25 lir! In čakati je morala tam sedem ur. To so razmere!

— **Na slovenskem nižjem tečaju** teh. ničnega zavoda v Vidmu se vršijo sprejem. ni izpiti od 1. do 15. oktobra t. l. Vpisovanje se vrši od 1. tm. do 15. oktobra.

Izpred sodišča.

— **Pretep med Stajerci in Kranjci.** Na naši krajini-Stajerski meji se žal še vedno sem in tja pojavljajo odmevi tistih starih avstrijskih »obmejnih« predsodkov, katere je avstrijska vlada z vso verno in kolikor možno podpirala in netila nasprotstvo in preprič med Stajerci in Kranjci. Nevedni in nepreračunljivi ljudje so se dali preslepiti in mnogo, zelo mnogo žrtve je padlo na obeh straneh ob meji. Pa celo v notranjosti obeh dežel se je že vtihotapljal med gotove sloje tih in prikriti odpor Kranjca proti Stajercu in obratno. To je bila seveda samo umetna in jako zlobno zasnovana špekulacija štajerskih Nemcev, ki so se zadovoljno smejali, ko so se njihovi najhuljši in najbolj odporni nasprotniki, ki so tvorili močan jez njihovemu prodiranju proti Jadranskemu morju, med sabo pretepali in klali. S tem so se razdvajali, njih odpor se je slabil, obenem pa so se pol. nile nemške ječe s slovenskimi zasepljenimi pretepači in bračmarci. — Črni časi so bili to — časi robitva. Danes seveda te umetne meje padajo same od sebe, ker prehajamo v celoto in nismo več postavljeni drug poleg drugega kot avst. domine, preklučne prvo in padajo lepo brez odpora druga za drugo. Počeben odmev prejšnjih časov se je čul 28. oktobra t. l. v Ljubli v restavraciji »Pri pošči«. Tam so čakali štirje zidari iz Stajerske, da jim pripravijo gospodinja večerjo. Bili so seveda, da kot so Stajerci običajno, dobre volje in so pili. Pridružil se jim je tudi eden domačih tovarišev. Če je kdo izzival, ali ne, to ni ugotovljeno, gotovo pa je, da je do-

mačin zapustil svoje štajerske tovariše. Kmalu nato pa je prišla cela gruča domačih fantov pred gostilno, kjer so začeli iz. zivati. Zidari bi se bili radi umaknili, to. da bilo je že prepozno. Fantje so vdrli v sobo in vnel se je splošen pretep. Padale so batine na obeh straneh, pele so palice in žal zasvetili so se tudi noži. Ko so do. bili pretepači vsak svoj delež, so se raz. šli. Posledica tega je bila, da je prišlo na obtožbo klop šest domačih fantov. Tajili so seveda na vse moči, vendar pa sta bila vsled pomanjkanja dokazov oproščena le dva obtožena, ostali pa so dobili vsak svojo pošteno zaslužen kazni in bodo plačali poleg tega še precej obšutne od. škodnine in stroške.

Turistika in sport.

MOTORNI IN KOLESARSKIE DIRKE V MARIBORU.

Povodom proslave petletnice S. S. K. Maribora so se vršile v Mariboru tudi kole. sarske in motorne dirke čijih rezultati so:

Juniorji, 3 krogi = 300 m.

- 1.) Glavič (Primorje) 5:1.4.
- 2.) Bar (Ilirija) 5:2.2.
- 3.) Ferk (Perun) 5:2.5.
- 4.) Pahor (Perun). Šest dirkačev je padlo.

Vožnja seniorjev, 3 krogi = 3000 m

- 1.) Vrbnjak (Perun) 5:45.8.
- 2.) Horvat (Edelweiss) 6:30.9.
- 3.) Fritz (Edelweiss) 8:39.2.

Motorji do 250 kub. cm; 5 krogov = 5000 m

- 1.) Radicz (Puch) 5:5.8.
- 2.) Babič (Puch) 5:7.

Motorji do 5000 kub. cm; 15 krogov = 15.000 metrov.

- 1.) Leschan (Norton) 11:36.6.
- 2.) Ogrin (BSA, Ljubljana) 11:45.7.
- 3.) Kunj (Zenith, Zagreb) 11:51.2.

Borba med temi dirkači je bila zelo ostra in napeta.

Naslednja točka je bila vožnja paroma, ki se je vršila po načinu šestdnevne dirke. Prvi je prišel na cilj Dukanovič (So. kol, Zagreb). Njegov partner je bil Sovič (Gradj., Zagreb). 2.) Nabergoj-Pahor (oba Perun, Maribor) zaostala za en krog. 3.) Bračič (Edelweiss) - Marterer (Ilirija) Zaostala en krog in 200 metrov. Proga je bila dolga 34 km. Dirka je trpela vsled ne. poznajanja pravil s strani dirkačev.

Motorji do 750 kub. cm; 15 krogov = 15.000 metrov.

- 1.) Inž. Leschan (Norton, Maribor) 11:48.2.
- 2.) Ogrin (BSA, Ljubljana) 11:44.
- 3.) Stuzzi (BSA, Ljubljana) 12:8.8.

Dirka kolesarjev na 5 kilometrov.

- 1.) Dukanovič (JKS) 8:13.4.
- 2.) Dvoržak (Edelweiss) 8:18.2.
- 3.) Markulin (Orao, Zagreb) 8:18.10.

Postavitve rekorda na 1 km.

Najinteresantnejša točka dneva je bila 1 kilometrska vožnja motorjev v svrhu postavitve rekorda. Startalo je več vozačev. Dosegla sta Barešič in Inž. Leschan enak čas, nakar sta ponovno startala. Najboljši čas je dosegel Barešič na Indijanu v 43.6. 2.) Leschan v 43.9 sek. Barešič si je s tem priboril krasen srebrni pokal.

Motorji do 1000 kub. cm; 20 krogov = 20.000 metrov.

- 1.) Strban (Zagreb, na Japu) 15:34.
- 2.) Ogrin (Lubl. BSA) 15:45.

Dirka je bila senzacija drugega dne. Z neverjetno hitrostjo je dirjalo 7 težkih motorjev okoli proge. Bil je pravi peklenški ropot, obrazi vozačev očrneli od divje vož. nje. Nenadoma krik groze. Stuzzi je na ostri krivlji vsled pretesno poleg njega vo. zečega Strbana, zletel z voza, drugi so dr. veli dalje. Sotler in Štuban se borita za pr. vo mesto, Sotlar v zadnjem krogu pade, Strban in Ogrin režeta cilj. Barešič in Ku. naj sta odstopila. — Na protest Stuzzija je bil Strban diskvalificiran, Ogrin pa je na prap sportsko kolegialen način odklonil pripadajoče mu prvo darilo. Po dirki je bila v Gambirnovem vrtu razdelitev nagrad.

— **Frischauf Dom na Okrešlju** bude do 1. oktobra oskrbovan. Piskernikovo za. vetišče v Logarski dolini je celo leto od. prto.

Društvene vesti.

— **Kegljaški klub »Triglav«** zaključ. je v nedeljo 14. tm. svoje tekmovalno kegl. janje v gostilni »Drašček«. Bohoričeva ulica 9. Tekme se je udeležilo mnogo kegl. lačev tako da bude izid nad vse interesan. ten. Gospodi kateri ritrajo morajo biti toč. no ob 7. uri na kegljišču sicer odpadejo. Ob 8. razdelitev nagrad katere so 700, 500, 300, 200, 100 Din in šaljivi za največkrat vseh devet. Na to godba in domača zabava. Vstopnina prosta! Keglja se še v nedeljo od 10. do 7. zvečer. Za obilen obisk se pri. poroča — Odbor.

— **Osrednje Zveze javnih nameščencev** in vpojencev širša odborova nujna seja bo v ponedeljek 15. tm. ob 20. »pri Mraku«. Dnevni red: Poročilo redakcijskega odbora o operatu za revizijo novega zakona o civ. drž. nameščenceh in potreba ankete v Beo. gradu. Radi važnosti dnevnega reda naj se udeležijo seje brezpogojno vsi delegati. Pred. sedstvo.

— **Zadruga prevoznikov v Ljubljani** daruje »Podpornemu društvu slepih« 150 Din mesto v enca na krsto umrlemu gosp. Jakovu Trplincu, posestniku v Ljubljani, za kar se društvo najtopleje zahvaljuje.

— **Češkoslovenska Obec v Ljubljani** opozarja, da priredi kakor vsako leto svo. jo narodno žegnanje z bogatim programom v soboto dne 27. tm. v veliki dvorani Na. rodnega doma.

— **Mestna Orjuna Ljubljana** naznanja, da se vrši v soboto 13. tm. v vseh zgornjih prostornih doma proslava preloma solunske fronte. Na programu je spominski nagovor, pevске točke (sodelujejo člani kr. opernega gledališča) in koncertne točke ter ples. Pričetek ob 20. uri. Vstopnina Din 10. za člane v predprodaji Din 5. Vstopnice za predprodajo se dobe na Oblastnem odboru ter pri ljubljanskih mestnih organizacijah. Dolžnost vseh narodno zavednih Ljubljan. čancev je, da se te prireditve udeležijo.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 13. septembra 1924.

Spomnino se trpečih!

Pred dobrim mesecem je pretresla slovensko javnost vest o strašni elementarni nesreči, ki je zadela prebivalstvo polhograjskega pogorja. Utrgali so se oblaki in hudourniki so uničili polja, razdejali več gospodarskih poslopj in zahtevali celo človeške žr. ve. Škoda je znašala do 3 milijone dinarjev. Kmetje so ostali brez strehe in komaj pričakovane letine, izročeni na milost in nemilost usodi, ki jih je tako težko zadela. Človek bi pričako. val, da se bo ob pogledu na te nesrečne žrtve zganila vsa naša javnost, da se bo zdrnil čut medsebojne odvisno. sti in usmiljenja s trpečim bližnjim vsaj pri onih, ki ne trpe pomanjkanja, in da bodo priskočili prizadetemu prebivalstvu na pomoč vsi, ki le morejo. Ali roko na srce in priznajmo, da z malimi izjemami nismo storili svoje dolžnosti. Vsa čast tistim denarnim za. vodom in posannikom, ki so se spomni. li nesrečnih žrtve te katastrofalne po. vodnjici, toda kaj je to v primeri z ogromno škodo? Tudi državna podpo. ra v obliki odpisanih davkov in pri. spevka ne more ublažiti bede, v kate. ro je zašlo ondotno prebivalstvo brez lastne krivde.

Navzlic temu, da so poplavljeni v naši neposredni bližini, da so to tež. žaki, ki obdelujejo slovensko zemljo, jih je javnost v svoji apatičnosti veči. noma že pozabila. Duh časa je zaka. val človeška srca v mrežo egoizma. Tuje nesreče pogosto niti ne opazimo. Vsi smo ljudje, razumna bitja, in ven. dar se dogaja, da vidimo bližnjega, ka. ko mu pešajo zadnje moči v borbi za obstanek, pa mu ne ponudimo roke, da bi zopet vstal in nadaljeval svojo življenjsko pot. Pri tem pa kaj radi pozabljamo, kako mučna bi bila za. vest, da smo osamljeni, da se nihče ne zmeni za nas, če bi bili sami v polož. ju trpečega bližnjega. Socialni čut je dandanes žal zelo redek pojav.

Toda nesreča teh siromakov je ta. ko velika in posledice za njihovo go. spodarstvo tako usodne, da bi ne sme. lo biti med nami nikogar, ki bi jim ne priskočil na pomoč vsaj z malim pri. spevkom. Bliza se zima in poplavljeni, ki so ostali brez poljskih pridevkov, nekateri celo brez živine in strehe, so v nevarnosti, da sploh ne bodo mogli preživljati svojih rodbin. Mnogim ne preostaja drugega, nego prijeti za be. raško palico, če ne dobe pravočasno iz. datnejshe podpore, da bi mogli vsaj za prvo silo obnoviti svoje domačije. Za. to je dolžnost javnosti, da sledi ple. menitemu primeru onih, ki so že doka. zali, da čutijo s trpečim sobratom. Po svojih močeh naj bi se vsi odzvali kli. cu prizadetega prebivalstva ter prispe. vali k ublažitvi nepopisne bede. S tem bi dokazali, da nismo že izgubili smisla za solidarnost in skupnost, od katere je končno več ali manj odvisen vsak posameznik, ki tudi lahko zaide v nesre. čo. Spomnimo se torej poplavljenecv polhograjskega pogorja in ne dopusti. mo, da bi ostale uboge družine brez vsakdanjega kruha!

★ ★ ★

— **Potovanje jugoslovenskih indu. strijev in trgovcev na velesejem v Prago.** Uprava praškega velesejma or. ganizira ob sodelovanju svojih zastop. nikov v naši kraljevini ter mesta Prage skupno potovanje naših industrijcev in trgovcev na jesenski praški velesejem, ki se vrši v dneh 21. do 28. septembra 1924. Poleg velesejma in mesta Prage naj izletniki obiščejo važne industrij. ske kraje v češkoslovaški republiki. Da imajo udeleženci čim večjo korist, se predvideva delitev izletnikov na osem strokovnih skupin, ki se posebej vodi. jo. Udeleženci iz Slovenije potujejo z brzovlakom preko Maribora in Linza. Odhod iz Ljubljane dne 19. septembra ob 12.02, odhod iz Maribora ob 15.37, prihod v Prago dne 20. septembra ob 6.29. V dneh od 20. do 23. septembra t. l. naj se vrši ogledovanje mesta Pra. ge in njega znamenitosti, potem pra. škega velesejma in nekaj industrijskih in bančnih podjetij v Pragi. Od 24. do 27. septembra potujejo izletniki v indu. strijska središča, pri čemer uživajo 33. odstotni popust na železnica. Dne 27. ali 28. septembra t. l. bi se izlet zaklju. čil. — Poleg prireditve, koje smo zgo. raj označili, se predvideva represen. tativni izlet predstavnikov industrije v naši kraljevini, in to vsled povabila Osrednje Zveze češkoslovaških indu. strijev, ki hoče tem predstavnikom prirediti v Pragi prijateljski sprejem in skrbeti za čim prijetnejše in koristne. še potovanje naše delegacije. To po. tovanje naj ima v večji meri represen. tativni značaj in je deloma izločeno iz skupnega izleta gospodarskih predst. avnikov. Izletniki, ki se odzovejo pova. bilu Osrednje Zveze, potujejo z brzo. vlakom, ki odhaja dne 20. septembra t. l. iz Ljubljane ob 12.02 in pride v Prago dne 21. septembra t. l. ob 6.29. — Istega dne, 21. septembra t. l. po de. vtili dopoldne se izletniki zberejo v pro-

stori Osrednje Zveze (Ustredni Svaz Československých Průmyslníků, Praha, I. Masarykovo nábř. 4.) To potovanje bo trajalo pet do osem dni.

— **Solski vodja II. mestne deške šole v Ljubljani.** S kraljevim odlokom je bil Janko Jeglič kot 65letnik upoko. jen in od prosvetnega oddelka s kon. cem julija razrešen svoje službe, kakor vsi drugi upokoenci. Vsem upokoje. nim upraviteljem so bili imenovani na. mestniki, kojim so izročili uradne po. sle, le Jeglič si je pridržal svojo funk. cijo nepostavno še nadalje. V največje začudenje pa on danes vodi celo vpiso. vanje in bo menda kot upocenev vodil otvoritveno konferenco in razvrstitev učiteljev po posameznih razredih. Kaj takega je mogoče edino pod vlado reda in pravice g. Korošca.

— **Smrt zaslužnega šolnika.** Pod takim naslovom poroča »Slovenec«: »Pri št. Lovrencu na Pohorju je umrl te dni nagle smrti upokojeni nadučitelj g. Mihael Moge. Služboval je večji del živ. ljenja pri št. Lovrencu. Nad 40 let je opravljal posle občinskega tajnika v občini Rdeči breg. N. v m. p.! — Da se v tem slučaju moramo izneveriti ges. lu: »De mortuis nil nisi bene«, stordmo le iz ozirov, da ne bo naš novi rod na. pačno pojml, kakšni morajo biti zaslu. žni šolniki! Zahajati morda k mašam ni. kakor ne opravičuje takega epiteta. O rajnkem Mogeju pa vemo, da je bil strasten nemškutar, glavni zaupnik »Südmarke«, »Schulvereina« itd. ter dopisnik nemško nacionalnih glasil. proti Slovincem in njihovim težnjam. V ta namen so mu nemška bojna druš. tva plačevala naročino za slovenske časopise in obrambne revije, da je kot slovenščine večji negatog o naših zade. vah referiral v Gradec in na Dunaj. Iz šole je pomagal izriniti naš jezik ter kot občinski tajnik strogo pazil, da se je ohranil nemški uradni jezik. Zaradi vseh teh zaslug ga po prevratu niso si. cer skrajno popustljive oblasti niso mo. gile prevzeti. Toliko je treba pribiti, da ne bodo morda takj »zaslužni šolniki« na naši jezikovni meji za vzgled. V ostalem pa mu tudi mi želimo: Naj v miru počiva!

— **Cesa se »Slovenec« veseli?** Pod naslovom »Jugosokol v razkroju« poro. ča »Slovenec« med svojimi političnimi vestmi, da se bo vršil dne 14. tm. občni zbor vukovarskega »jugosloven. skega« (med učesca dal »Slovenec«) Sokola z dnevnim redom: Razhod dru. štva. S »Hrvatom« vred vsiklka zado. voljno »Slovenec«: »Ustanovitev hr. vatskega Sokola je sedaj v Vukovaru gotova stvar. Čudno le, da še ne do. stavlja: Naj bi temu zgledu sledila tudi Sokolska društva v Sloveniji! Pri »Slo. vencu se torej vidno veseli, da se je Radčić zopet posrečilo razbiti telovad. no organizacijo, ki je za edinstveno, krepko državo, na njegovo mesto pa spraviti ljudi, ki javno kričijo, kakor so zadnjič v Zagrebu: Proč s kraljem! Živela republika! Take spremembe oč. vidno prav ugajajo škofu Jegliču in dr. Korošču.

— **Kaj je s šolsko koncesijo Nem. cem.** Kmalu bo 14 dni, odkar so prinesli časopisi vest, da je dr. Korošec zago. tovil Nemcem koncesijo, vsled katere bodo smeli zopet starši sami določevati učni jezik za svoje otroke. Do sedaj še ni dr. Koroščevo glasilo »Slovenec« te vesti demantiral. Zakaj molči tako trdo. vratno ves klerikalni tisk? Ker je kler. icalce pred slovensko javnostjo ven. dar le malce sram takšnega izdajstva. Ako Nemci res dobijo tako koncesijo, postanejo v enem letu vse osnovne šole v Mariboru, Celju in v obmejnih krajih zopet nemške, kmalu pa jim bodo sle. dile tudi srednje šole z nemškimi para. lelkami. To pa se ne bo zgodilo morda zato, ker je v teh krajih toliko Nemcev, temveč ker bodo Nemci pritisknili zlepa in zgrda na vse odvisne slovenske star. še (nemške tovarne in industrije), da vpišejo svoje otroke za nemški pouk. — Po sedaj veljavni naredbi bi se nemške šole v Celju in Ljubljani vsled poma. njkanja učencev morale v doglednem ča. su sploh zapreti, dr. Korošec pa bo po. magal, da se bodo zopet razmnožile na predvojno število. Sramota!

— **Z naše univerze.** Imenovan so za izrednega profesorja eksperimentalne fizi. ke na tehnični fakulteti dr. Valentin Ku. šar, prof. na državni realni v Ljubljani; za izrednega profesorja organske kemije dr. Marij Rebec, dosedanjí docent na tehnični fakulteti; za tajnika tehnične fa. kultete s pravicami uradnika II. kateg. Jo. so Jurkovič; za izrednega profesorja na teološki fakulteti dr. Gregorij Rož. man, dosedanjí docent na isti fakulteti; za izrednega profesorja za primerjavno fido — evropsko filologijo na filozofski fa. kulteti dr. Karl Oštr, dosedanjí docent na isti fakulteti.

— **Zagrebaški dijak v Beogradu.** V četrtek je prišlo v Beograd 30 dijakov za. grebske preparatije pod vodstvom profe. sorja dr. Nikoliča. V Beogradu ostanje dva dni, nakar odpotujejo po izletu v To. polo, v Niš, Skopje, Štip in druge mesta Južne Srbije.

Todor Aleksandrov Stjepanu Radiću.

(Po originalnem besedilu.)

V naslednjem priobčujem pismo voditelja makedonske iredente Todor Aleksandrova voditelju paralelne iredentistične akcije na Hrvatskem Stjepanu Radiću. Pismo se glasi:

»Čenjeni g. Stjepan Radić! — Prečital sem članek z Vašim podpisom v številki 2. do 3. dunajske revije »Federation Balkanique« z dne 15. avgusta 1924. Z ozirom na istino in interese makedonskega in hrvatskega osvobodilnega pokreta, sem sklenil poslati Vam pismo, čigar namen je, odstraniti nekatere fakte, ki ne odgovarjajo istini, in potegniti nekatere momente v omenjenem Vašem članku. Dovolite mi pričeti z odnošaji med HRSS in VMRO (notranjo makedonsko revolucionarno organizacijo), o katerih največ govorite.

VMRO je iskreno želela ostati v stikih s HRSS, ker jo vodi iskreno čustvo in prepričanje, da morajo voditi borbo proti hegemoniji Beograda, borbo za federativno Jugoslavijo skupno vsi narodi, ki niso zadovoljni s surovimi in krvavo diktaturo Beograda. Takšni stiki, ki jih nazivate »formalni« in »moralni«, so že tu, kar nas iskreno veseli. Teh stikov tudi Vi ne zanikate. Celo več, če se še spominjate, ste bili Vi, in ne jaz, prvi, ki ste obvestili ruskega novinarja in javnega delavca L. Lema-nova, ki je priobčil Vaše izjave v reviji »Mercure de France«, da vlada med HRSS in VMRO popolno soglasje. Vi se gotovo tudi spominjate, in jaz bi Vam lahko navedel vse slučaje, ko ste v svoji borbi proti Pašiću ne samo govorili o stikih z VMOR, temveč ponovno tudi govorili z njimi Beogradu ter naglašali javno skupno fronto proti beogradski satrapiji.

In če je temu tako, kakšen važen pomen naj bi imelo Vaše apostrofiranje, da jaz »zavedno in namenoma« še desetletje krivo tolmačim izjave o stikih med obema organizacijama, ako ni Vaš namen, da se poprimete praktične politike in tudi formalno priznate to, kar faktično že obstoja? Ali za to Vas ne morem grafiti, ker vem, da ste v prvi vrsti odlični hrvatski rodoljub. Nikakor ni moj namen naglašati, da je bilo v naj-njih odnošajih nekaj več, kakor ono, kar navajate v svojem članku. Vi ste bili večinoma humanist, pacifist in republikanec ter ste kot tak smatrali revolucijo za ultima ratio, zanašajoč se na to, da dosežete svoj cilj z legalnimi sredstvi. Kar pa more veljati kot nov duh v Vašem članku, je beseda »delavci«, ki ste jo doslej redno rabili, odslej pa jo vedno izgovarjate obenem z izrazom »seljaki«. V Vašem pokretu je zdaj brez dvoma nova deklaracija, v kateri trdite, da so stiki med makedonskim in hrvatskim osvobodilnim pokretom popolnoma odvisni od tega ali onega stališča VMRO napram Cankovi vladi in sovjetski Rusiji. To je nekaj čisto novega in elementarnejšemu mi zveni kot nujna želja, da zavzame VMRO inspirirano stališče napram tej ali oni vladi, napram temu ali onemu faktorju, kar pomeni, da dovoli tuje vmešavanje v svoje posle.

Da je bila VMRO vedno korektna v svojih stikih s HRSS, je razvidno iz dejstva, da ste se Vi v svojem glasilu in v navzočnosti predstavitev VMRO zelo simpatično izrazili o mojih izjavah v tujih listih, ki ste jih celo ponatisnili v »Slobodnem domu«. Nisem tajil in tudi zdaj ne tajim, da je bila med nama največ razlika v metodah borbe proti skupnemu neprijatelju. Navzlic Vaši izjavi, da je HRSS v bistvu revolucionarna stranka, še danes trdim, da se

Hrvat z Radićem vred kmalu prepričajo, da s srbskim tirani ni mogoče govoriti drugače, nego s puško, nožem in bombo. In danes, ko mislite, da ste strmo glasilu Pašićevo korupcijo in tiranijo, ne verjamem, da ste zrušili srbsko tiranijo in korupcijo. VMRO stoji slej ko prej na svojem prejšnjem stališču glede borbe proti Beogradu, ki ga pa noče nikomur vsiljevati, pa tudi direktiv v imperativni obliki noče od nikogar, ki bi ji narekoval, katero pot naj hodi.

Dovolite mi, g. Radić, izjaviti, da mi prišlo niti meni, niti kateremu mojih kolegov na misel, da bi izrabili osvobodilni pokret bratskega hrvatskega naroda v svojo korist. To, kar je hotela in hoče VMRO, je iskreni sporazum glede skupne borbe dotlej, dokler imati Makedonija in Hrvatska pred seboj diktaturo Beograda. Neprijetno me je zadel Vaša trditev, da sem nastopal zadnje čase v javnosti z deklaracijami ter omenjal odnošaje med VMRO in HRSS v zvezi s sovjetsko Rusijo, in sicer na zahtevo Cankove vlade, kar nazivate fašistovski, zločinski, korumpirani in protisrbski. Ni moj namen, vsiljevati Vam svojo kvalifikacijo sedanje bolgarske vlade, kakaj, priznavam Vam popolno svobodo, da vodite po lastnem prepričanju in vesti. Energično pa moram odkloniti trditev, ki so jo Vam narekovali zainteresirani krogi, da izvirajo deklaracija, ki sva jo podpisala jaz in moj kolega A. Protogerov in s katero ni manifest centralnega odbora z dne 6. maja 1924 v nobeni zvezi, od bolgarske vlade. Kategorično Vam izjavljam, da bolgarska vlada nima pravo nič opraviti s to deklaracijo in da nismo in ne bomo nikoli upoštevali eventualne njene želje, kako naj VMRO opredeli svoje stališče napram HRSS in Vam. Kolikor sem mogel zasledovati bolgarski tisk, vem, da zadnje čase ni bilo v njem nobenega poročila o tej zadevi; spominjam se pa, da so spravili to v javnost iz razumljivih razlogov srbski šovinistični listi.

V zvezi s tem in v dobri volji, da Vas rešim zmot, ki jo namenoma širijo sovražniki makedonskega in hrvatskega pokreta, izjavljam, da VMRO nikoli ni pričakoval ukazov, naredb ali direktiv od zunaj. Ona je opredelila svoje stališče napram vladam in drugim političnim faktorjem povsem samostojno in izključno z ozirom na interese osvobodilnega pokreta, ki ni od nikogar odvisen. Ona ni in ne bo nikomur dovolila, da bi ji proti njeni volji kazal pota, po katerih naj hodi, ali zaveznike od-nosno voditelje, ki naj si jih izvoli.

V septembski deklaraciji centralnega odbora ni govora o HRSS ali o Vas. V tej deklaraciji ni besedice o mojih dozdavnih stikih z Vami v nasprotju s sovjetsko Rusijo, kakor trdite Vi. Kar se tiče posebej bolgarske vlade, ponavljam, da stoji VMRO na nevtralnem stališču in energično odklanja formulo Vašega sobojevnika v »Federation Balkanique«, komunisti N. Hevlemova, ki zahteva tik pred Vašim člankom, naj se VMRO z vsemi silami zavzame skupno z bolgarskim delavci in kmeti za to, da strmoglavijo Cankovo vladu. Odločno odklanjam vsako misel, da bi dali VMRO tako partizansko obeležje. Naša organizacija ni za to tu, da postane takšno orožje v rokah kogarkoli.

Ni dolgo tega, ko je VMRO vodila borbo z vlado Stambolijskega, ki ni bila le antimakedonska, temveč antibolgarska in ultrareakcionarna. Ta borba je bila krvava, ker je ta vlada, kakor veste, prva omadeževala svoje roke s krvjo makedonskih revolucionarjev, da pripravi izročitev naše domovine Beo-

gradu. Zvesta svojemu načelu, da ne dovoli nikomur trgovati z Makedonijo, je napovedala VMRO vojno Stambolijskemu, kar je zelo olajšalo bolgarski prevrat, ne da bi se naša organizacija zanimala, kdo nadomesti tiranski režim. S tem je bil interes VMRO glede Bol-garije izčrpan. V Bolgariji naj upravlja vlada, ki se ne bo vmešavala v borbo Makedonije in kupčevala z njeno usodo. Kakor je hotel Stambolijski. Če bo tudi sedanja vlada krenila na pot Stambolijskega in bi hotela sporazumno s Srbi ali Grki uničiti makedonsko organizacijo, ali pa bi se poslužila v svoji politiki VMRO kot drobiža, bi ji mi nedvomno napovedali vojno po svojih načinih in metodah, ne pa po tujih navodilih. Organizacija je vedno in povsod reagirala na pogrške in izživljanja Cankove vlade.

Harlakov govori o »drugih skupinah makedonskega pokreta«. Tu so gotovo mišljeni »federalisti« — razbojniki v Pašićevi službi, čijih zločin prekašajo vsako kvalifikacijo. Ti elementi upravljajo svoje krvave posle tudi sedaj pod Davidovičevu vladu, ki vlada izključno po Vaši volji. Srce se mi krči v bolesti, ko pomislim, da ste nasedli na Dunaju njihovim predstaviteljem ter smatrali »vulgarne razbojnike za idejne borce«. Težko mi je bilo takrat, težko mi je še danes, da ste v zvezi z onimi, ki so zakrivil največje grozote v Makedoniji, in z onimi, ki so na Dunaju njihovi inspiratorji. Ali zdaj, ko ste z vso stranko v Beogradu, ko ste deloma že odgovorni za položaj v Makedoniji, boste mogli osebno ali potom svojih zaupnikov videti na licu mesta delo teh razbojnikov in ubijalcev, ki so še vedno v službi tu-di pri Davidoviču.

Zastopnik VMRO je Vam izročil v marcu 1924 obširno pismo, izvo iz hrvatskega ter je Vas tudi osebno informiral o delovanju federalistov. Zado-voljili ste se takrat s kratkim poročilom v svojem glasilu o teh razbojnikih, niste pa napisali obljubljenega članka, ki bi ovrgel vse laži. Omenjam ta slučaj, da Vas opozorim, da dočim si VMRO nikoli ni drznila posegati o notranje življenje HRSS, Vi niste mogli ostati niti nevtralen ter ste prevzeli tako težko moralno odgovornost pred hrvatskim narodom, ko ste mu predložili vulgarne razbojnike s pečatom ubijalcev lastnega naroda kot neke idealiste.

V odgovor na Vaš članek Vam torej izjavljam: 1. Nisem govoril v deklaraciji ne o odnošajih med VMRO in HRSS, ne specielno o Vas. 2. Nikoli nisem naglašal svojih stikov z Vami kot kontrast napram sovjetski Rusiji. 3. Nisem pretiral ali namenoma in z zlobno nakanom nospelval stikov med VMRO in HRSS. 4. Bolgarska vlada me ni vprašala, kakšno je moje razmerje do sovjetske Rusije in Vas. 5. Deklaracija VMRO, ki sva jo podpisala jaz in moj kolega Protogerov, in v kateri je edino pravilno izraženo stališče VMRO in makedonskega pokreta, je izključno delo centralnega odbora. — 6. Makedonski pokret je samo eden. — 7. Kakor doslej, tako misli VMRO tudi zdaj hrvatsko osvobodilno gibanje, polno idealizma in človečnosti, z največjim simpatiziranjem in oduševljenjem. Kakor doslej, tak misli VMRO tudi zdaj iskreno, da je za strmoglavljenje srbske hegemonije in osvobodjenje zatiranih narodov, za dosego večnega političnega in kulturnega sožitja neodvisnih in svobodnih narodov. Živečih na Balkanu, absolutno potrebna koordinacija naporov vseh narodov, borečih se za svobodo in neodvisnost, ali brez tujega varstva. V tem smislu nam preostane edina bojazen, da bi se ne pretrgale

vezi in kontakt med makedonskim in hrvatskim pokretom, kar bi bilo na roko našemu skupnemu sovražniku. To bi seveda radi dosegli neprijatelji Makedonije in Hrvatske.

Smatram, da sem Vam vso stvar dovolj pojasnil ter beležim z odličnim spoštovanem — Todor Aleksandrov.

Poročila iz Rima.

12. septembra.

Tako le na tihem se neprestano sušlja o napadu na ministrskega predsednika.

Ko je tukajšnja »Tribuna«, ki velja za poluradno glasilo Mussolinijeve vlade, objavila demanti vesti o izjavljenem atentatu na ministrskega predsednika, katerav ostalem ni bila objavljena v nobenem italijanskem listu, temveč je samo od ust do ust krožila na borzih in povzročila občo-ten padec državnih papirjev, je bilo vse mnenja, da je vest lahko vendar resnična. »Tribuna« je kak dan pozneje objavila še demanti svojega prvega demantija. V prvem je namreč trdila, da je napadalec menda iz objestnosti streljal na enega onih dveh brejskijanskih avtomobilov, ki sta vozila poldrugo uro za Mussolinijem po isti cesti, da je ena krogla obšla v oken-skem okviru avtomobila, ki je bil zelo po-doben Mussolinijevemu, druga pa da je bila tako dobro merjena, da bi bila človeka, ki bi bil sedel v avtu, morala zadeti narav-nost v glavo. Tako je pisala »Tribuna« v tork. V petek pa je ugotovila, da se sploh ni streljalo na avtomobil, temveč da se je le metalo kamenje in da se je to zgodilo celih pet ur potem, ko se je vozil tamkaj mimo ministrski predsednik. To zanikanje ni imelo v ljudstvu zasledovanega uspeha.

Kakor je splošno znano, je silno težko priti v avdienco k Mussoliniju. H kralju pride veliko lažje kot pa k ministrskemu predsedniku. Palača Chigi, sedež ministrskega predsednika oz. ministrstva zunanjih stvari, mrgoli vsa fašistovskih miličnikov, Mussolini sprejema sam edino le najzanes-ljivejše svoje pristaje, drugače je vedno po-leg njega kak državni podtajnik ali njegov osebni tajnik; zraven njega zagledaš še mlado levino, Marsikomu, ki je bil sprejet v avdienci, ni bilo posebno ugodno pri du-ši, ko je razlagal svoje želje ministrskemu predsedniku, zročemu snu z mrškim, ledenim pogledom v oči in gladečemu dlako svoji zverinski varuhinji.

Mussolinijeve avtomobilske vožnje po Rimu spravljajo na noge ogromen varno-stni aparat, za vožnje po deželi pa so ukre-njene še drugačne varnostne odredbe.

Ce vprašate danes v Rimu, kjerkoli v Italiji, kogarkoli, kaj mni, ali je šlo morda za atentat na Mussolinija, bo oprezno po-gledal okoli sebe, ali je zrak čist, pa se bo nasmehnil in dejal: »Sa, non vorrei darml del dis piaceri!« (»Veste, ne bi si hotel na-pravljati neveselosti!«)

Kralj odpotuje 21. tm. v Milan k otvo-ritvi avtomobilske ceste. Na ta dan je bila določena velika fašistovska manifestacija, ki pa se bo vsled kraljevega pohoda vršila dan poprej.

Sem Benelli je prispel v Rim, kjer se, daj pripoveduje, kako v njegovem volilnem okraju proslavljajo Duminija, njemu pa groze s smrtjo. »Mondo« je poročal, da so pred Sem Benellijevo stanovanjem pridrveli fašisti z orožjem in dolgo je trajalo, predno so jih domači preprečili, da ga ni doma.

Politični incidenti so po številnih kra-jih zopet na dnevnem redu. V Servavezzu so vzpirlili demonstracijo proti fašistom. Pri-hiteli so fašisti in zahtevali od nekega zna-nega nasprotnika, da mora iz hiše na uli-co. Dotičnik se ni odzval zahtevi, pograbil pa je puško in streljal na fašiste. Eden je bil ranjen. Le s težavo je bil napravljen mir. Kakor v Servavezzi, tako prihajajo drugodi do demonstracij in pobojev. Bati se je še hušjih spopadov. Posebno ostra na-petost se razvija v Neaplju. Tam so faši-sti napadli sedež združenja vojnih poško-dovancev »Italia libera« in vse razbili.

Spomnite se nesrečnih žrtev povodnji v Polhovem gradu!

Pravni vestnik.

Zbor pravnikov v Zagrebu.

Ideja o zborovanju pravnikov iz vse države je padla na rodovitno tla. Pravi-niki so pravilno domeli veliko pomen ta-kih zborovanj, o tem priča veliko zana-manje za Zbor. Prijavilo se je okoli 300 ude-ležencev iz vseh krajev, tudi najoddalje-nejših naše države. Važnost Zbora prizna-va tudi naša pravosodna uprava, gđ. minis-ter pravde se za Zbor živo interesira in ga tudi osebno poseti. Dalje je dovolil sod-nikom, kolikor dopuščajo službeni posli, do-pust za čas zborovanja. G. minister sso-bra-čaja pa je naklonil znatno znižanje na že-leznici in sicer na ¼ vzorne cene, ki velja tudi za spremstvo (dam) udeležencev.

Zbor se vrši v dneh 19., 20. in 21. sep-tembra v Zagrebu.

Pričetek zborovanj v petek, točno ob 11. dop. v sabski dvorani. Konstituiranje Zbora, referati in koreferati v plenumu. Zvečer priredi Pravniško društvo na čast gostom banket v veliki dvorani Streljana. V soboto dopoldne: razprave v sekcijah, popoldne: nadaljevanje razprav, manjši sestanki, razgledovanje mesta, zvečer ob 7. slavnostna gledališka predstava (Barano, vid: Licitarsko sree in Leoncavallo: Glu, mači). Ob 9. ½ aut, ki ga da g. župan me-sta Zagreba. V nedeljo: Zaključno zboro-vanje v sabski dvorani.

Za referate in koreferente so določeni (ime v oklepajih znači koreferente):

1.) Osnovanje stalnih pravniških kon-gresov: dr. Danilo Majaron, predsednik društva »Pravnika« iz Ljubljane, (Djordje Nestorović, državni svetnik v pok. iz Beo-grada, dr. Hugon Spitzer, odvetnik iz Os-ljeka.)

2.) Zakonodavna tehnika: dr. Drago. Ljub Arandjelović, univ. profesor iz Beo-grada, (dr. Metod Dolenc, univ. profesor iz Ljubljane.)

3.) Pravna moč v državi: dr. Janko Babnik, predsednik višjega deželnega so-dišča v Ljubljani, (dr. Milan Mayer od od-delka za pravosodje v Zagrebu, dr. Janičije Jovanović, prvi sekretar kasacijskega so-dišča v Beogradu.)

4.) Prisilna poravnava izven konkurza: dr. Žika Spasojević, univ. profesor iz Beo-grada, (dr. Lavoslav Hönnigsberg, višji drž. pravnik iz Zagreba.)

5.) Odvetniški red: dr. Ivo Politeo, od-vetnik iz Zagreba, (dr. Milan Škerjiv, univ. profesor iz Ljubljane, dr. Ljubomir Stefa-nović, odvetnik iz Beograda.)

Za ponedeljek, dne 22. je povabil gđ. minister dr. Hrasnica vse udeležence, da si ogledajo kaznilnico v Lepoglavi. V Lepo-glavo in nazaj vozi udeležence brezplačno poseben vlak.

Udeležencem izven Ljubljane bo poslal legitimacije za vožnjo zagrebški priprav-ljalni odbor, ljubljanski udeležencem jih bo razdelil ljubljanski pripravljalni odbor. Udeleženci, ki so prispeli za stanovanje v Di-jaškem domu, se napotijo naravnost v Di-jaški dom, Vodnikova ulica, ostalim se na-znani stanovašice v Zagrebu v pisarni Zbo-ra. Pisarna posluje od 18. do 22. tm. v Gun-duličevi ulici št. 7/I. v prostorih Društva hrvatskih književnika (telefon št. 7.52).

Do 18. tm. daje potrebne informacije tudi tajnik Pravničkoga društva g. dr. Ivo Po-liteo, Dalmatinska ulica 4 a, tel. 16-99.

Ljubljanski udeleženci odpotujejo skup-no v petek, dne 19. tm. zjutraj ob 5.28 in prispjejo v Zagreb — glavni kolodvor ob ¼ 11. Tem se pridružijo na Zidanem mostu udeleženci iz Stajerske. Udeleženci preko Karlovca se vozijo najbolje z vlakom, ki dospe v Zagreb ob 9.25. V Zagrebu — glav-ni kolodvor jih sprejmejo odposlanci pri-pravljalnega odbora; če namerava dosepet večja grupa v Zagreb ob drugem času, naj javi to pravčasno. Posebni programi se razpošljejo te dni vsem udeležencem. Pri-pravljalni odbor v Ljubljani.

Verouk

od dr. Svetine, ki je sicer razprodan, ima še v zalogi

Narodna knjigarna v Ljubljani.

Konec sezone.

(Iz njenega dnevnika.)

(Konec.)

2. avgusta.

Poslavljaljali smo se od svojih znan-cev. Ostali smo dolgo zvečer na pro-menadi in smo uživali zadnji večer na letovišču. Morebiti je bil zato tako lep, ker je bil zadnji. Tudi on se je sprehajal po parku. Videl je, da se po-slavljam. Dvakrat smo se srečali in smo slučajno obstali blizu njega. Čutila sem, da je gledal za menoj. Morebiti je bil zato sam, da bi se mi mogel pribli-žati vsaj zadnji večer. Nazadnje sva hodila z Borisom okoli vodometu. Se-del je tam na klopi. Bila sem utrujena. Sedla sva z Borisom na klop. Kako le-po je šumel ta večer naš vodomet! Prej nisem nikdar slišala njegove pes-mi. Bila sem tiha in zamišljena. Boris je uganjal otroške šale. Prosila sem ga naj me pusti v miru. Hotela sem biti sama. Nazadnje je prišla mama in me je odvedla seboj. Odšli smo. Ozrla sem se in zdi se mi, da mi je pokimal v pozdrav. Lahko noč! Da, lahko noč, moj dragi, danes je zadnja noč. Tako je lepa, visoka, zvezdnata. In iz nje mi odseva Tvoja podoba.

5. avgusta.

Drugi dan smo bili zgodaj v ka-varni, naše stvari so bile pripravljene za odhod. Prišel je Boris in Dušan, prinesla sta mi vsak svoj šopek. Tudi Mira in Lida sta mi prinesli šopeke.

Imela sem jih polno naročje. Tako sem hodila po parku in sem se poslavljal-a. Tudi on je prišel. Ko me je zagledal, je obstal. Ali sem mu ugajala v svoji potni obleki? Zdelo se mi je, da je bil presenečen. Šla sem blizu mimo njega in sem čutila, kako me je spremljal z očmi. In vendar ni pristopil, da bi mi bil rekel z bogom. Toda njegov pogled je govoril nekaj takega. Nasmehnil se mi je čudno, ljubeznjivo, zagonetno. Hotela sem stopiti k njemu. Čudna sila me je premagovala, da bi bila storila to otročarijo. Pristopila bi in bi rekla: Z bogom gospod... Ali bi to bilo kaj napačnega? Toda zbal se sem. Mama me je klicala, naš voz je stal pripravljen. Odpeljali smo se na kolodvor. Ko sem se ozrla, sem videla, da je gledal za našim vozom. Ali mu je bilo mogoče vendar le žal, da ni izpregovoril besede z menoj. Na kolodvoru je bilo zelo polno. Mnogo gostov je odhajalo. Vse se je poslavljal. Tudi nas so spremili naši znanci. Ko je bilo na peronu vse v pričakovanju, se je med množico po-javil tudi on. Koga je spremljal? Ali je koga pričakoval? Zdi se mi, da je bil sam. Zagledal me je med množico: stala sem tam sredi svoje družbe s klobukom na glavi, s šopki v naročju. Zdelo se mi je vse okoli kakor nemirno razburkano morje, jaz sem odhajala in on je stal na bregu. Vlak je zažvižgal od daleč. Začeli smo se poljubljati. Poljubila sem vse po vrsti. Videl je, kako sem jih poljubljala. O, kako neresnični

so bili ti moji poljubi! Samo zaradi njega sem poljubljala. Tebi so veljali vsi ti moji poljubi, tebi, dragi moj, ti edini. Ali nisi čutil teh poljubov? Zde-lo se mi je, da se je nasmehnil, ko je videl, kako poljubljam. Ali se mu je zdelo, da znam poljubljati? Vlak je obstal. Vsuli smo se v vozove. Vse je hitelo na prostore. Jaz nisem hitela. Mama se je skoraj razsrdila. Stala sem na stopnicah in sem gledala čez valu-jočo množico. On je stal mirno, kakor da zanj ne prihaja niti ne odhaja vlak. Vse se je trlo in si stiskalo roke. Bože, saj se bomo čez nekaj dni videli v me-stu. A on? Bog ve, ali ga bom še kdaj videla? Solze so mi hotele zaliti oče, a jaz sem se smejala. Vlak se je začel pomikati. Stopila sem k oknu in sem s šopki migala v pozdrav. Videla sem samo njega in sem mu zaklicala: »zbo-gom!« Dvignil je klobuk in se je poklo-nil. To je bil njegov prvi in zadnji po-zdrav. Da, zbogom, dragi moj! Vlak je sopihal mimo letovišča v svet. Iz vseh oken so vihrali beli robcji v zadnji pozdrav. Ves peron je odzdravljaj. Zbogom, zbogom in na svidenje! Tudi jaz sem stala ob oknu in sem mahala s šopkom. Vrgla bi bila najraje vse šopke nazaj, tja k njemu na peron. Stal je nepremično in je gledal za vlakom, dokler nismo zginili za ovinkom. Zbo-gom, zbogom ti, mo ljub, edini! Tvoja podoba je šla z menoj in me spremlja povsod. Ti nerazumljivi, noliubeznjivi, nepozabljivi!

Miran Jarc:

Gledanja.

12. Intermezzo.

Na ekrani svojih nočnih opazovanj sem se videl v podobni široke gozdne pokrajine. Razdvojen v puščavnika in pustolovca Egidija sem se razgovarjal s samim seboj.

Puščavnik: Kdo si, čigar klici padajo, kakor kamni v moje pokojno jezero?

Pustolovec: Jaz sem Egidij in iščem moža, ki bi mojemu viharnemu sestavku, napisanem na pergamentu iz možgan, pripisal piko. Za sabo sem pustil devestosedemdesetdeset stopnic in zdaj stojim na vrhu sam, sam: ne v ti-hem svetliču, temveč v kotlu z go-rečo lavo. Taka je torej odgonetka one večne skrivnosti? Morda li veš ti kaj več? Pouči me!

Puščavnik: Praviš, da so vsi drugi zemljani ostali za tabo in si le ti dospel na vrh?

Pustolovec: Na vrhu sem sam, sam!

Puščavnik: In si hočil le zato, da si stopnice šteš? Kajti čudim se, da veš tako natančno število stopnic, ki si jih bil prehodil.

Pustolovec: Stopal sem raču-najoč, vseveden...

Puščavnik: Vseveden si? Česa torej še iščeš pri meni?

Pustolovec: Vseveden sem, to-da vsevednost me poče in pali ko žva-

lava. Nisem te prišel prosit, da mi morda poveš kaj novega, temveč, da mi... No... govori vendar... povej vendar zakaj si miren kot gora, tako neizprosno miren. Tvoj mir me jezi.

Puščavnik: Imaš ženo?

Pustolovec: Ženo? Norčuješ se. Žena mi je le trenutna zvezda, ki mi razsvetli hipno razdaljo na moji več-ni poti. Jaz sem sam, edin, Egidij!

Puščavnik: Svojeja se zave-daš. Silno si ponosit. Jaz sem svoje ime pozabil. V tem gozdu je človek ka-kor živali, rastline in kamenje. Toda, kako živíš?

Pustolovec: Kako živim?! — Če bi me tako vprašal kdo od čredni-kov, bi me oprostil. Toda, ali ne veš ničesar drugega?

Puščavnik: Prefemno sem vprašal. — Imaš še stariše?

Pustolovec: To so spomini za de-co.

Puščavnik: Si se ustavil kdaj ob jokajočih?

Pustolovec: Čemu neki. Sla-bičev ne poznam. Tudi jaz nisem nikoli jokal in prosl.

Puščavnik: In si se igral z ži-valmi, si se ustavljal v pojocih go-zdovih?

Pustolovec: Vojak se ne igra in se ne pusti mamiti s petjem go-zdov.

Puščavnik: Vojak si?

Pustolovec: Toda moje teles-no kraljestvo omejujejo štiri stene oz-

Gospodarstvo.

Valutni pregled.

Prejšnji teden se je svetovni politični in finančni položaj razvijal v znamenju zasedanja V. redne seje Zveze narodov v Ženevi.

Angleški funt je zopet nekoliko padel napram dolarju. 5. sept. je notiral v Londonu 4.4587 in 4.455 kanadskih dolarjev, napram 4.4875 ameriških in kanadskih dolarjev 29. avgusta. Iz tega je tudi razvidno, da je tečaj ameriškega dolarja zopet prekoračil tečaj kanadskega. Vzrok temu je razmeroma boljša letina v Kanadi. Na postopni, četudi neznatni padec angleškega funta vpliva ne preveč ugodna trgovinska bilanca, ki izkazuje za prvo polletje 1924 — 88 milijonov 500.000 funtov uvoza in 72 milijonov funtov izvoza. Pasiva znaša torej 16.500.000 funtov, napram 89.400.000 uvoza in 73.900.000 izvoza v prvem polletju 1923, t. j. pasiva v znesku 15 milijonov 500.000 funtov. Največ je trpel izvoz premoga, železa, stekla in avtomobilov. Da prepreči nadaljnje nazadovanje v trgovinski bilanci, zahteva Angleška, da sodeluje pri predstojećem gospodarskem sporazumu med Francijo in Nemčijo. Za to stvar se najbolj zavzema angleški finančni minister Snowden, ki ga podpirajo vsi listi.

Francoski frank je nekoliko padel napram angleškemu funtu in dolarju. 5. septembra je notiral funt v Parizu 84,90, dolar pa 18,91 fr. frankov, napram 82,839 in 18,479 frankov 29. avgusta. V kratkem je pričakovati, da zbudijo splošno pozornost francoske javnosti vprašanje tarife in državnega proračuna. Glavna naloga francoskega zunanjega ministrstva bo poleg podrobnosti izvedbe Dawesovega načrta in likvidacija okupacijskih stroškov priprava trgovinske pogodbe z Nemčijo, obenem s posebnim industrijalnim sporazumom glede zaščite francoskih interesov v novih pokrajinah Alzacije-Lorenske. Finančni minister in parlamentarna finančna komisija se že peča s sestavo novega proračuna. Redni in izredni budžet se spoji. Od davčne reforme in reparacijskih izplačil v znesku 3—4 milijard frankov, ki jih mora plačati Nemčija tekom novega proračunskega leta, pričakuje francosko finančno ministrstvo, da bo moglo spraviti v ravnotežje proračun, seveda pod pogojem, da država ne bo plačala nobenih obresti ali obrokov vojnega posojila, ki ga je najela v Ameriki in Angliji.

Belgijski frank je nekoliko poskočil napram francoskemu franku in padel napram švicarskemu. 5. sept. je notiral 100 belgijskih frankov v Parizu 94,45 franc. frankov, v Ženevi pa 26,50 švicarskih, napram 92,40 franc. in 26,70 švic. frankov 29. avgusta.

Švicarski frank je poskočil napram angleškemu funtu in dolarju. 5. sept. je notiral dolar v Ženevi 5,3112, angleški funt pa 83,67 švic. frankov, napram 5,315 in 23,85 — 29. avgusta.

Italijanska lira je nekoliko poskočila napram francoskemu in padla napram švicarskemu franku. 5. sept. je notiral 100 lir v Parizu 82,65 francoskih, v Ženevi pa 23,20 švicarskih frankov, napram 81,75 franc. in 23,5375 švic. frankov 29. avgusta.

Turška lira je nekoliko poskočila napram vsem valutam. 3. sept. je notirala v Carigradu 2,86 švic. frankov ali 0,54 dolarja, napram 2,85 švic. frankov ali 0,535 dolarja 27. avgusta.

Nemška marka je ohranila ves prejšnji teden svoj stalni tečaj.

Avstrijska krona si je zadnji teden naglo opomogla. V zvezi z ugotovitvijo komisarija Zveze narodov, da izkazuje avstrijski državni budžet zadnje mesece deficit, je bila krona v nevarnosti, da

ke sobice. Mojega duha oči pa gledajo v brezmejnost kot tvoje.

Puščavnik: Jaz sem dobro poznal svoje živali in igral sem se s cvetlicami in šivalmi. Imel sem ženo in otroke. Obromal sem mnogo sveta. Opravljal sem mnogo dela. Še starček sem vstopil v ta gozd in ostal tu.

Pustolovec: To je vsa tvoja mladost? Ti nisi niti stopnic št?

Puščavnik: Štel? — Jaz sem jokal z žalostnimi in se veselil z veselimi, dal sem kruha družini in vsem, ki so potrkali na vrata moje hiše. Delal sem. Šele sedaj, na večer, premišlujem in sem za vse hvaležen Gospodu.

Pustolovec: Razočaral si me. Torej se prav nič ne razlikuješ od dolincev? Čemu ti neki tam dole pojo tako hvalno?

Puščavnik: Ne vem. Toda ti se mi smiliš, fantek. Poslušaj svet starega moža: vrni se domov in boji ubogljiv. Delaj! To je vsa moja mladost!

Egidij se je nasmehnil in odšel. Ko je bil sam, se je zamislil in prvič — razjokal. Goreča lava mu je grizla dušo. A vendarle se še ni vrnil domov... Bilo mu je osemnajst let.

pade napram vsem valutam. Ta nevarnost je zdaj odstranjena. Finančni svet ima zopet zaupanje do avstrijske valute. 5. sept. je notiralo 100.000 Ka v Ženevi 74,60 švic. frankov, napram 70,50 švic. fr. 29. avgusta.

Češkoslovaška krona je obdržala svoj tečaj napram dolarju, poskočila je napram francoskemu franku in angleškemu funtu ter nekoliko padla napram švicarskemu franku. 100 Kč je notiralo 5. sept. v Ženevi 15,85 švic. frankov, napram 15,90 švic. fr. 29. avgusta. Da bi mogla prehraniti 7000 brezposelnih delavcev, je začela češkoslovaška vlada pogajanja s strojnimi tovarnami v Rimu, od katerih hoče kupiti livarne, ki se nahajajo na njenem ozemlju. Poleg tega je pokrenila dalekosežno akcijo za znižanje cen moke.

Romunski lej je poskočil napram vsem valutam. 5. septembra je notiral dolar v Bukarešti 194 lejev, napram 206 lejev 27. avgusta. V Parizu je notiralo 100 lejev 5. sept. 9,80 franc. frankov, napram 8,95 fr. frankov 29. avgusta. Glavni faktor zboljšanja romunske valute so ugodni sporazumi z inozemskimi upniki, tako na pr. z italijanskimi glede predvojnih dolgov po tečaju 4 leje za 1 lro, ki jih mora plačati država v 40 letih.

Naš dinar je poskočil napram vsem valutam. To je v prvi vrsti posledica ugodnih perspektiv glede trgovinske bilance, ki bo letos brez dvoma aktivna. 5. sept. je notiralo 100 Din v Ženevi 6,975 švic. fr., napram 6,70 švic. fr. 29. avgusta. V Pragi je notiralo 100 Din 7. sept. 45,30 Kč, napram 42,90 Kč. 29. avgusta.

Bolgarski lev je nekoliko poskočil v Ženevi in Pragi, ohranil pa je svoj tečaj na Dunaju. 5. sept. je notiralo 100 levov v Ženevi 3,85 švic. frankov, v Pragi pa 24,95 Kč, napram 3,80 švic. frankov odnosno 24,925 Kč 28. avgusta. Na bolgarsko valuto vpliva najbolj predstoječa reorganizacija upravnega in administrativnega aparata, odnosno državnega proračuna v smislu večje intenzivnosti in štedenja.

O sedanjem dvigu dinarja.

Koncem meseca avgusta se je pojavilo na deviznem tržišču močno valovanje tečajev, ki je prišlo z ozirom na politični moment popolnoma nepričakovano. Devizni trg je zelo optimistično reagiral na rezultate londonske konference. Amerika je v veliki meri nakupovala evropske devize, ker je bilo upravičeno upanje, da se z ugodno rešitvijo reparacijskega vprašanja še bolj opomorejo. To upanje se pa ni obneslo. Nadaljni dvig evropskih deviz je izostal in temu primerno je takoj po londonski konferenci vrgla ameriška spekulacija na trg šterlinge in franka; pač normalna reakcija spekulacije, ki takoj pri nastopu novega položaja likvidira svoje obveze.

Situacija se je pa takoj preokrenila, ko je nastal zastoj v londonski konferenci in se je porodil močan odpor v francoskem javnem mnenju. Amerika je brez odloga nastopila na deviznem tržišču in podprla evropske devize.

Temu primerno je bilo tudi kretanje dinarja na deviznem trgu. Toda v zadnjem času se je pojavilo na denarnem trgu občutno pomanjkanje gotovine, in eksportni krogi so bili prisiljeni realizirati celo devize na termin, da pridejo do potrebnih likvidnih sredstev. Događil se je na našem deviznem trgu redok slučaj, da je domači trg prevzel inicijativo in prednjačil vedno tujemu tržišču za nekaj točk.

Aktivna trgovska bilanca v zadnjem četrtletju prošlega leta, ugodni rezultat v tekočem semestru je povzročil, da je naš devizni trg preko potrebe založen. V začetku tega tedna se je sicer pojavila mala reakcija, ki pa je bila z intervencijo Narodne banke kmalu premagana in po zadnjem poročilu so devize zopet v padanju. Mnogo se je pojavilo na trgu čeških deviz, posledica žitnega eksporta, ki oživi v septembru in oktobru. Lesna trgovina je založila devizni trg s franki, lirami in čeki na New York. Medtem ko prodaja žitna trgovina na termin, velja v lesni trgovini prodaja proti gotovini; banke plačujejo za te vrste devize 7—10% letno in jih likvidirajo izvoznikom proti 14—16%.

Neprimerno višji odstotek pri likvidiranju gornjih deviz je upravičen s pomanjkanjem gotovine, ki vlada v zadnjem času.

Dvig dinarja je povzročila predvsem ugodna trgovska bilanca in pomanjkanje gotovine. Nastaja vprašanje, če se je dvignila notranja kupna moč dinarja, kar bi v gotovi meri oviralo eksport; toda izkušnja uči, da domači blagovni trg zelo malo reagira na te pojave. Na vsezadnje dvig dinarja ni ravno tako velik in je sedanjí gospodarski situaciji primeren.

Treba omeniti, da je sedanjí skok dinarja večji, kakor izgleda, ker je Curih primeroma čvrst in bi moral notirati dinar preko 7.

Ker so došli na domači devizni trg za ta teden močni prodajni nalogi eksportnih deviz, je pričakovati, da ostane tendenca za prihodnje dni nespremenjena in to tembolj, ker je Narodna banka dobro založena z deviznim blagom.

***

—g O nepravilni razdelitvi vagonov po državi se čujejo dan na dan pritožbe iz prizadetih trg. krogov. Sedaj je nagromađeno polno vagonov po Vojvodini, po Sloveniji jih pa manjka. Kaj pravi na to naš minister Sušnik?

—g Telefonska zveza med Beogradom in Budimpešto prične poslovati z dnem 15. t. m.

—g Železniške proge po Bosni in Hercegovini se popravijo. Dovoljeni so potrebni krediti. Takoj se prične dela na glavni progi Brod-Gruž.

—g Kositer. Kositra se je izkazalo v Evropi in Ameriki dne 31. avgusta 30.390 ton. Prodalo se je v Angliji 1392 ton napram 1862 v Juliju. Zedinjene države so prodale 480 ton napram 396 v Juliju.

—g Kava. Iz Santona poročajo o živah. nem odpravljaju kave v inozemstvo, pretekli teden se je odposlalo 200.000 vreč.

—g Cena bencinu se je na Angleškem znižala in sicer za 3/4 d. pri galonu. Stane torej bencin za avto 1 sh 7 1/2 d. galon, ko. meričalni bencin 1 sh 5 1/2 d.

—g Svinjski semenj na Dunaju. Na svinjskem semenju na Dunaju 10. t. m. je bilo 4288 komadov debelih svinj, mesnatih 11048, skupno 15333; največ iz Poljske 9933 iz Jugoslavije 1695, domačih nič. Cene za kg žive teže: prima debele 26—26,500 K, srednje debele 25—26,000 K, stare debele 24—25,000, težke 25—26,000, lahke 23—25 tisoč kron, angleške mesnate 18—25,000.

—g Na zagrebško izložbo avtomobilov, ki se bo vršila od 11. do 15. oktobra, poslije svoje proizvodnje vse prvorazne svetovne trdnice. Videlo se bo mnogo novih tipov avtomobilov. Izložba bo prva te vrste v državi.

—g Statistika o retinini, ki se je porabla potom odbitka v smislu § 133 zakona o osebnih davkih za leto 1922 in 1923. Finančna delegacija objavi v št. 87 Ur. lista

z dne 17. t. m. statistiko o rentnini, katero je bilo odvesti delničnim družbam, regulativnim hranilnicam in zadržam v smislu § 133 zakona o osebnih davkih v letih 1922 in 1923 od izplačanih in kapitaliziranih vlog. Iz statistike je ločeno po okoliših davčnih oblastev prve stopnje za vsako leto posebej razvidno število denarnih zavodov, vsote izplačanih in kapitaliziranih obresti hranilnih vlog in odpadačih rentnine. V letu 1933 se je stanje izplačanih in kapitaliziranih obresti v primeri z letom 1922 pri vseh navedenih zavodih zvišalo. pri denarnih zavodih in delniških družbah pa skoraj podvojilo, in je pri vseh zavodih znašalo leta 1922 21.418.850 D, leta 1923 pa 36.939.714 D.

—g O veleselju v Lipskem smo že omenili, da je ostal brez uspeha. Veleseljem je bil verna slika politično gospodarskih razmer, v katerih se nahaja Nemčija. Po uvedbi zlate rentne marke je prenehala konjunktura inflacijske dobe. Nastaja potreba po solidni, zdravi konkurenci, kajti z uvedbo zlate veljave se trenutno skakanje cen industrijskih produktov ne da dolgo časa vzdržati. Kupci, došli na lipski veleseljem, so se držali izredno rezervirano in vzile temu, da so nekatere stroške za 10—20 in več odst. znižale cene, ni prišlo do znatnih zaključkov. Up na pritok inozemskih trgovcev se je skoro popolnoma izjalovil in pokazal nemški industriji, ki je svojočasno konkurirala celemu svetu, kako jo je s pomočjo raznih carinskih zapor izločila iz svetovnega trga inozemska konkurenca. Razstavljalci so bili prisiljeni, če so sploh hoteli skleniti kupčije, znižati eksportne cene pod stanje cen v notranjosti države. Ni pa neuspeha lipskega veleselja kriva samo slaba gospodarska konjunktura, marveč je po mnenju gospodarskih strokovnjakov, število veleseljem preveliko in se v normalnih razmerah ne bodo morali vzdržati.

—g Veliko dunajsko podjetje v angleških rokah. Trdnica za umetno pohištvo Portois & Fix je prešla v angleške roke. Od 600.000 akcij je kupila neka londonska trdnica 35.000 akcij za smešno ceno 7,7 milijard avstr. kron (okoli 9 mil. Din). Palača, hiša, tovarna in drugo predstavlja 100 mil. dinarjev.

To in ono.

O ČEM GOVORI MOSKVA?

Pred nekoliko meseci se je vršil v Moskvi proces, ki ga je moskovska javnost spremljala z izredno velikim zanimanjem. Obdolžena sta bila dva ljudska komisarja republike Hercegovine, da sta izrabljala uradno oblast. Revolucionarji sodišče je oba obsodilo na smrt. Po časopisnih vesteh so se smrtni obsodbi izvršile, ki jo po razglasitvi krivdoreka. O procesu se pripovedujejo sledeče podobnosti: Ljudski komisar za zunanje zadeve, Nuralajev, ki je bil istočasno komisar za trgovino je svoj čas izdal dekret ki je odredil konfiskacijo vseh volnenih zalog na deželi. Dekret se je izvajal na ta način, da so morali oddati volno samo mali in ubožni kmeti, medtem ko so veliki kmeti, veliki trgovci, ljudski komisarji ter njihovi prijatelji lahko nemoteno zadržali volno. Nuralajev je šel naprej. Konfiscirane zaloge je prodal na debelo kot trgovec. V to svrhu je rabil denarna sredstva, ki si jih je nakopal iz državnih blagajne. Državne kredite je dodeljeval tudi prijateljem, trgovcem in sovjetskim uradnikom, da jim zamaši usta in da se obvaruje pred javnimi napadi. Nato je zakupil tovarne, otvoril lastne trgovine v Moskvi, dasi so bile prepovedane, itd. Događilo pa se je, da so se volnene zaloge konfiscirale tudi bogatim trgovcem. Nuralajev je imel kompanjona, ljudskega komisarja Kanjejeva, ki pa je konfiscirane zaloge vračal trgovcem, seve proti primerni odškodnini. Delovanje teh komisarjev je zastrupilo tudi ostale sovjetske uradnike, ki so začeli na enak način slepariti z državnimi dobavami in denarji. Ljudski komisar Nazarov je na pr. prejel od sovjetskih magacinov blago in ga prodal za trgovec. Račune državnih magacinov pa je pozabljaj plačevati. Proces je trajal 24 dni. Nuralajeva in Kanjejeva so ustrelili, ostale pa obsodili v ječo.

Resnični predsednik sovjetske zveze, M. J. Kalinin, ki se vedno nadomestja bolnega Rykova, je te dni doživel prigodbo, ki bi ga bila kmalu stala življenje. Bil je na počitnicah v Verhneje Troickoje v guberniji Tver. Ker je po poklicu kmetovalec, je porabil počitnice, da je pomagal pri žetvi. Po končanem dopustu se je vrnil v Moskvo. Selo Verhneje Troickoje leži daleč od železniške postaje, zato je uporabil voz. Spotoma je izbruhnila silna nevihta. Kočljaj ni hotel nadaljevati vožnje. Peljal je Kalina v selo Nikolškoje. Kalinin je vstopil v priprosto kolibo, kočljaj pa je spregel konje in jih odvedel v hlev. Nato se je po dal v kolibo. Komaj je zaloputnil vrata, je

udarila v kolibo strela. Hiša je začela goreti, kočljaj se je sgrudil mrtev na tla. Fotograf Ocu, ki predsednika Kalinina vedno spremlja na potovanjih, je zadel ob stranski zid. Kalinin, ki je priskočil Ocu, pu na pomoč, je ostal čudno popolnoma nedotaknjen. Še isti večer je nadaljeval pot in zvečer je govoril v velikem zborovanju pred železniškimi delavci o politič. položaju Rusije.

Posledica finančnih reform, ki jih je upeljala sovjetska Rusija v poslednjem času, je ogromna draginja, ki je zajela mesto in selo. Tujcem je življenje v Moskvi popolnoma nemogoče.

LJUBAVNA TRAGEDIJA V LONDONU.

Umor bogatega londonskega bankirja. Londonsko javnost je razburila te dni romantična ljubavna drama, v čije osrednje je bil znani finančni in milijarder Joshua. Bogati bankir je bil umorjen od neke sobarice, ki je po storjenem dejanju izvršila samomor. Zadeva sicer dosedaj še ni popolnoma pojasnjena in londonska policija se trudi, da jo razreši.

Bankir je bil umorjen v poslopju, znanim pod imenom Prince of Wales Mansion in sicer v pritličju omenjene hiše. Stanovanje, v katerem so ga našli, pripada zakoniki dvojici Mustrie, ki je pretekli teden odšla na potovanje. Stanovanje je nadzorovala in upravljala lepa sobarica, 23 letna plavalaska Madeline Mercer, ki je bila že nad leto dni uslužbenca v hiši.

Pred dnevi je prispela v London sestra Mrs. Mustrie, kije nameravala sorodnike obiskati, ne sluteč, da jih ni v Londonu. Po trkala je večkrat na vrata in ker se ni nihče odzval, je odšla po hišnika, ki je izjavil, da je odšla rodbina Mustrie na potovanje, da pa se pač nahaja sobarica v stanovanju.

Nato je odšel hišnik pred stanovanje, kjer je dolgo časa brezuspešno trkal. Stvar se mu je zdela končno sumljiva in odšel je po ključavničarja.

Ko so nato nasiloma vdrl vrata, se jim je nudil grozen pogled. Na tleh je ležalo že skoraj napol razpadlo truplo nekega moža in poleg njega truplo neke ženske. Otrpela roka mlade ženske je krčevito stiskala samokres. Hišnik je takoj obvestil policijo.

Iz preiskave, ki jo je uvedla policija, se je na podlagi pri umorjenca najdenih dokumentov dogotilo, da je neznanec identičen z znanim londonskim finančnikom Joshu. jem. Zadet je bil od petih krogov, od katerih ga je ena zadela v sence. Smrt je mo.

rala nastopiti takoj. Mlada ženska, v kateri so spoznali služkinjo Madeleine Mercer, se je usmrtila z enim samim strelom.

Joshua je eden najbogatejših londonskih bankirjev. Kupčijskih poslov ni opravljal že nad leto dni in je živel popolnoma zase v krasni palači, zgrajeni na Cumberlandu trgu. Bil je tudi poročen. Iz pisem, ki so se našla v prostorih sobarice, je razvidno, da je imel Joshua že več mesecev ljubavno razmerje z lepo mladenko in ji je verjetno tudi obljubil zakon, ne da bi prižnal, da je poročen.

Damam

66 T

sporočamo tem potem, da se dobi fino, elegantno blago za damske plašče in kostume od sedaj dalje pri tvrdki

Drago Schwab, Ljubljana.

UBOGA, MALA EVA...

Poročali smo, da se je v noči od 9. na 10. tm. v hotelu Herzoghof v Badnu ustrelila priljubljena in simpatična filmska diva, 23letna Eva May, hčerka slavne filmske zvezde Mie May. Vzrok samomora dosedaj še ni ugotovljen, verjetno pa je, da se je Eva May ustrelila radi nesrečne ljubezni. Imela bi se v kratkem četrti poročiti in sicer s svojim bratrancom, ravnateljem Mandlom. Zdi se, da je Mandl svojo zaročnico zadnje čase zanemarjal in to je ubogo Eru, ki je privikar v življenju resnično ljubila, tako pretreslo, da je sklenila, da se poslovi od življenja. Vso noč od torka na sredo je prečula, pričakujoč svojega zaročnika. Ni ga bilo. Ko se je pričelo daniti, se je najprej brtko zjokala, nato pa se je nenadoma zabilnil samokres v njeni roki in bilo je končano.

Kakor potrjujejo, je bila Eva May čudnega temperamenta. Mestoma razposajena in preživljana, je nato v naslednjem trenutku izbruhnila v krčevit plač.

Eva May je začela filmovati, ko je bila stara komaj 17 let. Od tega časa dalje je nastal v družini May spor. Eva May je hotela biti enaka Miji May, v njej ni videla svojo mater, temveč nasprotnico, in rodbinski odnosi so bili prekinjeni. Kasneje sta se mati in hči zopet poravnali in Eva je zadnje čase stanovala pri starših v Berlinu. Na Dunaj je prišla šele pred dnevi in se zatem naselila v Badnu. Privikar je nastopila Eva May v filmu »Sveta Simplicija«, sledil je uspeh za uspehom, ki jih je doživela v dramah »Kronik iz St. Mariona«, »Grof Charoiala«, »Grof Essex« in nazadnje »Paganina«. Pred letom se je odpovedala filmu, kakor sedaj življenju. Uboaga, mala Eva...

Usoda prostitutke.

V hramu Venere v Sarajevu je počil pred dnevi strel, ki je pretrgal nit življenja mladi prostitutki Katici Filipovič. Godeček se je odigral takole:

V sredo zjutraj, potem ko je po končanih orgijah nastala v hramu Venere v Novi ulici grobna tišina, in ko je nastopil čas počitka za »sone« je presekala tišina rezek pok. Počilo je v hodniku javne hiše. Stražnik, ki je patroliral v bližini hiše, je vstopil v poslopje in bil je priča pretresljivega prizora. Na stonohah je ležala s prestreljenim vratom popolnoma v krvi prostitutka Katica, zvijajoč se v smrtnih krčih. Kroga močnega kalibra ji je prebila vrat in udarila v zid. Na nesrečnico se je sklanjal njen »stalni ljubimec« Mehmed, okoli pa so bile zbrane ostale služabnice Venerinega hrama. Stražnik je ugotovil, da je Filipovičeva ukradla svojem ljubimcu revolver, s katerim se je ustrelila.

Policija je aretirala Mehmeda Smallbegoviča, ker ni imel orožnega lista in ker obstoja sum, da je umoril Filipovičevu.

Drobiž.

82% tuberkuloznih otrok v Petrogradu. Glasom poročila lista »Din« je zdravstvena komisija povodom preiskave zdravstvenega stanja v guberniji Petrograd odkrila, da je 82% delavskih otrok tuberkuloznih. Večina teh otrok še ni dosegla 14 let. To so žalostne statistike!

Zanimiv slučaj. Italijanska kraljica je bila pred kratkim na potovanju v provinci Piemont. V nekem kraju je kraljica opazila devojko, ki je bila bosa. Deklica je kraljici ugajala in obljubila ji je, da ji pošlje par nogavic. Kraljica je svojo obljubo tudi izpolnila. Poslala je deklici zavoj, v katerem so se nahajale nogavice, priložila pa je tudi nekaj denarja in čokolade. Par dni kasneje je kraljica prejela od hvaležnega otroka sledeče pismo: »Vaše Velikanstvo! Vaša darežljivost me je zelo razveselila. Denar je vzel oče, čokolado brat in svilene nogavice si je prisvojila mati«.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

Bujni, svilasti lasje.

po rednem umivanju glave z

„Elida“ Shampooom!

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5.—

Službe

Biljeter

resen in pošten — se išče
za kino. Prednost imajo
invalidi. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.« 5878

Dečko,

priden, pošten in okreten
— se išče za lahka dela
v kinematografu. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda.« 5875

Gospodična,

pridna, poštena in lepe
zunanosti — se išče za
buffet v kinematografu.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda.« 5876

Več sedlarskih

pomočnikov

popolnoma večjih izdel-
av usnjatih gamaš — po-
trebujem za takoj. Filip
Maravič, Brinje, Lika.
5890

Tražim pilara

za beneški jarmenik, na-
stup odmah, mesto stal-
no, plača po pogodbi. —
Pobliže: I. Abramovič,
pilana Crni Lug, Hrvati-
ska, Kotar Delnice. 5799

Prodajalka

za trgovino stekla in
porcelana — se išče. —
Pismene ponudbe z refe-
rencami je poslati na
tvdsko Avgust Agnola,
Ljubljana. 5827

Kobasičarskoga

pomočnika

samo prvotrazredno silu,
tražim po možnosti od-
mah. — Obratiti se na:
Josipa Dominis, kobasič-
ar, Sušak. 5824

Lovopazitelja

spodobno tražimo za lo-
višče v Primorju. Stan u-
naravi. — Ponude sa o-
nakom plače i drugih
uvjeta te referenca upra-
viti na »Sporting club«
Crikvenica. 5794

G. Flux,

Gospoška ulica 4/I, levo.
— Posredovalnica boljših
služb. Priporočila in pose-
djuje osebo vsake vrste
za Ljubljano in izven.
— Strokovno izveščana naj-
hitrejša oskrba. Reflekti-
ra se samo na dobra iz-
pričevala ali pridne za-
četnice. — Znamke za
odgovor priložiti! 5863

Blagajničarka,

pridna, poštena in lepe
zunanosti — se išče za
kino. — Naslov pove
uprava »Slovenskega Na-
roda.« 5879

Pridno in pošteno dekle

staro nad 20 let — sprej-
mem v službo kot pomoč
v trgovini in pri otrocih.
— Poizve se: Zaloga po-
hišna, Komenskega ulica
št. 28. 5874

Korespondentinja,

zmožna nemške stenogra-
fije ter strojepriznava, ka-
tera je tudi verzirana v
vseh pisarniških delih, z
večletno prakso — išče
primerne službe. — Po-
nude pod »Korespon-
dentinja/5864« na upravo
»Slov. Naroda.«

Prodaj

Jedilnica

se prodaja. — Reflektante
prosimo za naslov pod
»Oriental/5883« na upra-
vo »Slov. Naroda.«

Po zelo ugodni ceni se
prodaja 120 m²

parketnih desic.

Pojasnila daje: Lovska
zadruga v Ljubljani. 5874

Pisalni stroj,

dobro ohranjen, z vidno
pisavo, se prodaja. — Po-
izve se: Jeranova ul. 13.
5896

Moško kolo

se prodaja. — Ogleda se:
Domobranska cesta 7/I,
od 12. do pol 2. popoldne.
5818

Čevljarji pozor!

»Singer« levoročni stroj,
skoro nov — se ugodno
prodaja. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.« 5865

Krojači pozor!

Popolnoma novi »Singer«
krojaški šivalni stroj —
se po zelo nizkih cenah
prodajajo, dokler traja
zaloga — pri tvrdki Iv.
Auerhammer, Kolodvors-
ka ulica 3. 5866

Ugodno napredaj

popolnoma nov, modern
površnik za manjšo oso-
bo; malo rabljen črn po-
vršnik in črna zimska
suknja. — Vrbinč, kro-
jač, Poljanska cesta 23.
5908

Mlinski tečaj

(kompletan), obstoječ iz
enega para francoskih
mlinskih kamnov, za be-
lo mlenje, z vsemi zraven
spadajočimi pritlikinami,
v dobrem stanju, se po
ugodni ceni prodaja. — J.
Zadravec, paromlin, Sre-
dišče ob Dravi. 5868

Elektro-motor

za ljubljanski tok (300
Volt, Gleichstrom) —
8 konjskih sil — napre-
daj. — Motor se lahko
ogleda v obratu vsak dan
od 11. ure popoldne do
3. ure popoldne — pri
Tehnični družbi z o. z.,
»Jakor«, Karol Kotniko-
va ulica (poleg elektrar-
ne). 5842

Kupim

Kupim avto

amerikanskega izdelka.
— Piše in vpraša se: Hotel
»Slon« (vrtar). 5861

Blagajno,

rabljeno, »Wertheim« ali
»Arheim«, srednje veli-
kosti — kupim. — Točne
ponudbe pod »Blagajna
5877« na upravo »Sloven-
skega Naroda.«

Stanovanja

Prazna soba

se išče. — Ponudbe pod
»Prazno/5880« na upravo
»Slov. Naroda.«

Dve dijakinji

se sprejemata na dobro
hrano. Strogo nadzorstvo.
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda.« 5770

Dijaka

ali dijakinjo od 12 do 14
let — sprejme boljša dru-
žina. Naslov pove upra-
va »Slov. Naroda.« 5907

Ena ali dve lepi

pisarniški sobi
na Aleksandrovi cesti —
se oddaste takoj poceni
v najem. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.« 5905

Dijaka ali

dijakinjo
nižje srednje šole sprej-
mem na stanovanje in
dobro domačo hrano.
Električna razsvetljava.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda.« 5787

Dijak

se sprejme na stanovanje
in hrano. Stanovanje je
blizu tehnične šole in re-
ske. Nadzorstvo strogo.
— Naslov pove uprava
»Slov. Naroda.« 5901

Dve dijakinji

(dijaka) ljudske ali nižje
srednje šole sprejme v
polno oskrbo uradni-
ška družina. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda.« 5859

Dijaka

ali dijakinjo nižje srednje
šole sprejmem na stano-
vanje in dobro domačo
hrano. Električna razsvet-
ljava. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.« 5870

Gospoška soba

(Herrenzimmer) orien-
talno-moderni slog —
umetno delo — se prodaja.
— Interesente prosimo
za naslov pod »Oriental
5882« na upravo »Sloven-
skega Naroda.«

Dijaka

nižje srednje šole sprej-
mem na hrano in stanova-
nje proti zmernemu pla-
čilu. Pomoč pri učenju,
kakor tudi pouk klavirja
ali violine. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda.« 5872

Zastoj

bi poučeval akademik-
tehnik v tisti ceni. Ljub-
ljanski družini, ki bi mu
za to nudila prosto sta-
novanje, event. z zait-
kom. — Ceni. ponudbe
pod »Uspeh/5900« na upra-
vo »Slov. Naroda.«

Lokali

Velika klet

z dvigalom se odda v na-
jem. — Spodnja Šiška,
Lepodvorska cesta 181.
5848

Ena ali dve lepi

pisarniški sobi
na Aleksandrovi cesti —
se oddaste takoj poceni
v najem. — Naslov pove
uprava »Slov. Nar.« 5905

Mesnica

v Zagrebu, dobro uvede-
na — se po nizki ceni
prodaja. Stanovanja ni. —
Ponudbe pod »Za-3032«
je poslati na: Publicitas,
d. d., Zagreb, Gunduličeva
11. 5850

Lesno skladišče

z malo barakom, čuvajni-
co, na kolodvoru v Zalogu,
se poceni odda do kon-
ca februarja 1927. — Po-
nude pod »Baraka/5886«
na upravo »Slov. Nar.«

Dopisovanje

Kateri ločenec, trgovec
ali učitelj, želi poštenega
znanja z ločenca, v za-
konu britko varano. —
Le resnolisleči gospod
naj se oglasi pod značko
»V upraba sama/5899« na
upravo »Slov. Nar.« 5899

Znanstvo.

Kateri ločenec, trgovec
ali učitelj, želi poštenega
znanja z ločenca, v za-
konu britko varano. —
Le resnolisleči gospod
naj se oglasi pod značko
»V upraba sama/5899« na
upravo »Slov. Nar.« 5899

Industrijski

ravnatelj,
redko spretna agilna sila,
brez krivde ločen, simpa-
tičen, išče, da bi ustano-
vil izredno dobičkanosno,
dobro se izlaščujočo to-
varno v Jugoslaviji, pre-
možno damo brez pred-
sodkov v svrhu živitve.
— Tajnost zadržana. —
Natančni dopisi na: I.
Tischler, Wien XII,
Schallergasse 45/26. 5895

Gozdove

(večje komplekse) v svr-
ho eksploatacije — ku-
pim. — Ponudbe s točni-
mi pogoji in opisom lege
pod »Sume« na Aloma
Company, Ljubljana. 5902

Ceno se prodaja hiša

z gospodarskim poslop-
jem, pripravna za izvo-
ška ali marnja. Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda.« 5897

Novo hišo

(eno, oziroma dvodružin-
sko) v Ljubljani, katera
se takoj izprazni — pro-
dam po jako ugodni ceni.
— Poizve se pri lastniku,
Vodnikova cesta 310. 5873

Pri prodaji

posestva
dosežete priznano naj-
boljši uspeh, ako se po-
služite posredovanja
Realitete pisarne »PO-
SESTE«, d. z o. z. v Ljub-
ljani, Sv. Petra cesta 24,
pri kateri se stalno ogla-
šajo kupci. 54/T

Enonadstropna

hiša z vrtom
in zemljiščem se po jako
ugodni ceni takoj prodaja.
— Poizve se v Ljubljani,
Opekarova cesta 10. 41/T

Resnim kupcem

vil, stanovanjskih, trgov-
skih, gostilniških in obrt-
nih hiš in posestev, gra-
ščin, kmetijskih posestev,
mlinov, žag in stavbnih
parcel — nudi največje
izbiro Realiteta pisarna
»POSESTE«, d. z o. z. v
Ljubljani, Sv. Petra ce-
sta 24. 55/T

Razno

Gosli poučuje
bivši učitelj konservato-
rija po znižanih cenah. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda.« 67/T

Zastopstva

za Beograd sprejme tam
živeči Slovenec. — Po-
nude pod Agencija/5881
na upravo »Slov. Naroda.«

Ia. Trapist sir

punomastan, Ia. Tilsiter
sir, čajni maslac razaslije
uz umjerenje cijene mly-
karna Karlo Lazničky,
Dežanovac. 5792

Perje,

kokoške, račje in gosje,
puh, oddaja vsako mno-
žino po zmerni ceni —
tvrdka E. Vajda, Čako-
vec 52/T

Slike za

legitimacije
izdeluje najhitreje foto-
graf Hugon Hibser,
Ljubljana, Valvazorjev
trg št. 7. 56/T

Pohištvo!

Kdor si želi nabaviti
krasno in trpežno pohi-
štvo po zelo ugodnih ce-
nah, naj si vsakdo ogleda
pri — Matija Andlo-
vici, zaloga pohištva, Vi-
dovdanska cesta 6. 5885

Modistka Horvat

Ljubljana, Stari trg, pro-
daja bele klobuke, 150 do
200 Din, dvobarvni 170,
enobarvni 140 Din, raz-
lični barvnosti in druge
novosti po najnižjih ce-
nah. Žalni klobuki v za-
logi. 63/T

Umetno vezenje

perila, zastorov,
toalet, obšivanje vložkov,
motivov in škp, predi-
skanje najmodernijših
vzorcev za ročna dela —
Matek & Schein, Ljubljana,
na, poleg hotela Strukelj.
5903

Otomane,

žimnice, posteljne vzme-
ti in razno blazinasto po-
hištvo ima v zalogi po
najnižjih cenah Rudolf
Radovan, tapetnik, Kre-
kov trg 7 — Popravila
točno in solidno. 71/T

Profesor,

samec, išče hrano pri po-
šteni obitelji (Familiens-
anschluss), najraje v cen-
trumu mesta. Daje izven
plače zastoj pouk sinčku
ali hčerki pri obitelji. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda.« 5871

Izdelujem

sadne mline,
prvotrsne, z lahkimi po-
gonom, granitnimi valjci
ter pocinjenim okovjem,
po ugodni ceni. — Inte-
resenti naj se obrnejo na
Rudolf Ravnika, klju-
čavničarja v Radečah pri
Zidanem mostu. 31/T

Damski in moški

klobuki
se sprejemajo v preobli-
kovanje. Moderni damski
klobučevinasti (filc) klo-
buki in drugi — od 500
do 620 kron. — Se pri-
poroča J. Stemberger &
Komp., modistka, Dunaj-
ska cesta 9. 5869

Trboveljski

premog
drva, koks
angleški premog
šlezjske brikete
dobavlja ILIRIJA
tu, Kralja Petra trg 8.
Tel. 220. — Plačilo
tudi na obroke. 70/T

Motor ili stroj

za pogon (Sauggas, Dies-
el ili parna lokomobila)
od ca. 30 HP, nov ili krat-
ko vreme u pogonu —
traži zagrebačka tvornica.
— Ponudbe uz točan
opis i cijenu pod šifrom
»Samo dobro udržan Za-
3008« na: Publicitas d. d.,
oglasni zavod, Zagreb,
Gunduličeva 11. 5867

Prostovoljna

javna dražba
se vrši v dne 15., 16. in
17. t. m. od devetih do
poldne dalje na Sv. Ja-
koba nabrežju št. 31. —
Prodajalo se bo visoke in
nizke omare, postelje, fo-
telje, šivalni stroj, stens-
ko uro, kredenco, lepe
posteljne odeje (kovtre),
obleke, porcelan, različne
knjige, klavir (špinet)
navadne in starinske si-
like in druge starinske
predmete. 5849

Trstije za strope

se dobi najceneje pri —
Anton Steinerju, Ljublja-
na, Jeranova ul. 13. 53/T

Znižane cene za

otroške vozičke!
Novi modeli. Poslužuje
se izdelkov domače to-
varne otroških vozičkov
in dvokoles »TRIBUNA«
F. B. L. Ljubljana, Kar-
lovska cesta 4. — Isto-
tam se dobijo po znižani
ceni nova dvokolesa, mali
pomožni motorčki, šival-
ni stroji in pneumatika;
sprejemajo se v polno
popravo za emajliranje z
ogljem in ponikanje
dvokolesa otroški vozič-
ki, šivalni in razni drugi
stroji. — Prodaja se tudi
na obroke. — Ceniki
franko. 38/T

Sadno drevje

za jesensko in spomlad-
ansko sajenje. V naj-
boljših rodovitnih vrstah,
visoko in poldebelnato,
piramide, palmete in kor-
done, marelice, piramide
in špalir, vrtnice, visoko
cepljene, vrtnjakle. —
Ribež in kosmulje, viso-
ko cepljene in grmiči, ja-
gode ananas in mesečne,
maline dvakrat rodeče,
razno lepotočno grmičev-
je, klematis (cepljen),
divje trte, vrbe žaluzije
(Trauerweide) itd. — ima
v zalogi — Miha Podlo-
gar, drevesničar in vrt-
nar, Dobrna pri Celju. 5891

Zanesljivo

eksistenco
Vam nudijo vsak mesec
1. in 15. pričenačajo se
glavni tečaj za prikoje-
vanje, pomerjanje, pre-
skusevanje, izdelovanje,
šivanje vseh moških, dam-
skih, otroških oblačil,
vsega perilnega in doma-
čega šivanja. Temeljita
teoretična in praktična iz-
obrazba vse oblačilne
umetnosti po edinem ob-
lastveno zaščitenem siste-
mu novega časa. Zuna-
njim učenjem preskrbi-
mo stanovanje in hrano
event. znižano železniško
vožnjo, spretnim absol-
ventom službe. Prijave
vsak dan, prospekt in
učni red potom ravnatelj-
stva Wien I, Bäckertstr.
9 ali Klagenfurt, Fried-
richsplatz 18. 64/T

Kuverte

priporoča
Narodna tiskarna

Darujte za „Sokolski Tabor!“

Naznanilo in priporočilo.

Cenjenemu občinstvu in posetnikom Rožne doline
vjudno naznanjamo, da smo popolnoma preuredili in
prenovili staroznano

gostilno pri Končanu v Rožni dolini.

Cenjenim gostom bomo postregli vsaki čas s
svežo gorko in mrzlo kuhinjo. Točili bomo pristna do-
lenjska vina iz znanih kleti V. Bona v Krškem ter uni-
onsko pivo. — Na točno postrežbo in primerno ceno
bomo polagali vso pažnjo in zato se nadejamo obilnega
obiska, na katerega se priporočamo z odli. spoštovanjem
Končan - Petrič.

Anton Kobi

Centrala: LJUBLJANA - IŽANSKA C. 22
Zaloga vsakovrstnega žaganega in tr-
dega lesa in tramov. - Zaloga priznana
najboljših podpeških bukovih drv
za kurjavo v polenih ali razžaganih z
dostavo na dom. Hrastovi stebriči
in vse potrebno za ograje l. t. d. To-
varna zabojev po naročilu. Zaloga
upognjenega pohištva lastnega
izdelka. 5858

Išče se mlad slovenski dopisnik

ki je sposoben tudi v hrvatskem in nemškem jeziku, za
ekspozitni oddelok velike tvornice čevljev v Čo-
škovaški. Najtočneje ponudbe z natančnim popisom
ter zahtevami plače in referencami pod »Samo prvo-
razredna sila Za-3036« na Publicitas d. d. oglasni
zavod Zagreb, Gunduličeva 11. 5855

Pristne kranjske klobase

izdeluje in razpošilja v vsaki množini stara renomirana tvrdka

M. URBAS, Slomškova ul. 13 (poleg mest. elek.)

Higijenična pralnica SIMENC, Ljubljana, Kolodvorska 8.

Je otvorila poleg pranja in likanja tudi popravilanje
vsakovrstnega perila, kjer se bode odslaj, neposre-
dno hitro in točno izvršilo delo po želji stranke. —
5898 Za državne nastavitelce primeren popust.

Puškarna F. K. KAISER

Ljubljana Selenburgova ulica št. 6

„U“ patroni vseh kalibrov po učinku najboljši, vedno v
zalogi. Puške dvocevke za brezdimni smodnik za Din
1400 — naprej. Manlicher-Schoenauer puška za kro-
glo. Raznovrstna municija in vsa lovska oprema. Slovite
pasti za divjačino iz Haynaua. Zaloga in montiranje
delnogradov na puške vseh kalibrov in sistemov ceno in
5857 strokovnjaško. Zagotovljena točna postrelja.

Angela Pekoli

Zadnje novosti damskih
klobukov priporoča
cenjenim damam
modni
salon, Ale-
ksandrova 12,
(pri oper. gledal.)
Sprejema se v modeniziranje
in popravila
Žalni klobuki v zalogi.
Cene solidne. Postrežba točna.

Kupujem po visokih cenah stare umetne zobe

F. Karnar

Ceneno česko perje!

1 kg sivega pouljenega perja D 70, na pol belo D 90, belo D 100, boljše D 120 in 150, mehko jak puh D 200 in 225, boljše vrsta D 275. Pošiljatve carine prosto, proti povzetju od D 300 naprej poštnine prosto. Vzorec zastoni. Blago se tudi zamenja in nevrse vzame nazaj. Na-ročila samo na **Benedikt Sachsel, Lobež 35 pri Pilznu**, Českoslovaška. Postne pošiljke hodijo iz Českoslovaske v Ju-goslavijo okrog 14 dni.

Sivalni stroji in deli za kolesa
za rodbinsko in obrtno rabo so edine

JOSIP PETELINCA znamke **GRITZNER**
in **Adler**
Ljubljana

ob vodi poleg Prešernovega spomenika.

Najnovejši pat. izum. Izvrsna novost.

B. O. B. tvornica beton. blagajni
— d. d. Vukovar —

Brzojavke: Bob, Vukovar — Tel. int. 56

Proizvodnja in odprava vsakovrstnih blagajni iz jeklobetona omar za dokumente tresornih vrat itd. itd. v najlepši in najsolidnejši izdelavi.

Glavno zastopstvo in samoprodaja za celo Jugoslavijo: **Armin Goldstein**, agentura in komisijonarna trgovina Vukovar.

Zastopstvo in depot: **Matador**, Zagreb, ulica štev. 5.

Brezpogojna sigurnost proti ognju. Največja sigurnost proti vltomu.

Kaj kupiš najugodneje?

Svilene flor nogavice . . Din 39—
Volneni jumperji . . . Din 68—
Zimske tricot rokavice . Din 25—
Crép de Chine . . . . Din 95,130

Damsko perilo kos Din 39—, garnitura Din 84— in razno drugo blago po konkurenčnih cenah.

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS
Mestni trg 19. 65 T/1

Konkurs.

Upravi Državnih Monopola potrebna su 3 mašinska fili elek-tomašinska inženjera i to po jedan za fabriku duhana u Nišu, Sa-rajevu i Ljubljani, koji moraju biti državljani S. H. S.

Postavljenje će se vršiti po uredbi o razvrstavanju i raspo-redjivanju činovnika i ostalih državnih službenika građanskog reda; a grupa i stepen plate odrediće im se po zakonu o činovnicima i uredbi za razstavanje.

Reflektanti, koji se već nalaze u državnoj službi, a žele da predju u monopolsku struku moraju podneti uverenje, kako su razvrstani i odobrenje za prelaz u monopolsku struku; a oni koji nisu u državnoj službi, moraju podneti sva dokumenta, koja se traže po členu 12. zakona o činovnicima i ostalim državnim služ-benicima građanskog reda.

Položaj do kojih reflektanti mogu biti postavljeni kreću se od 9. do 5. grupe prve kategorije.

Sva dokumenta sa molbama treba podneti Upravi Državnih Monopola (Administrativno odeljenje) najdalje do 25. septembra 1924 godine.

Iz Uprave Državnih monopola Mbr. 12130, 26. av-gusta 1924 u Beogradu.

Knjige za osnovne škole.

I. razred.
Wider: Prva čitanka. 16 Din.
Cernivec: Računica, I. del. 5 Din.

II. razred.
Kršćanski nauk za prvence. 12 Din.
Gangl: Druga čitanka. 16 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, I. stopnja. 4 Din.
Cernivec: Računica, II. del. Broš. 8 Din, vez. 10 Din.
Družović: Pesmarica, I. del. Broš. 10 Din, vez. 13 Din.

III. razred.
Kršćanski nauk za prvence. 12 Din.
Cernivec: Tretja čitanka. 16 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, II. stopnja. 6 Din.
Cernivec: Računica, III. in IV. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka. 15 Din.
Družović: Pesmarica, II. del. Broš. 12 Din, vez. 15 Din.

IV. razred.
Kršćanski nauk za prvence. 12 Din.
Cernivec: Četrta čitanka. 16 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, III. stop. (še ni izšla.)
Cernivec: Računica, III. in IV. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Zemljovid: Slovensko deželo in Istra. 8 Din.
Plesničar-Grum: Jugoslavija I. 28 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka. 15 Din.
Družović: Pesmarica, III. (še ni izšla.)

V. razred.
Kršćanski nauk za prvence. 12 Din.
Panholler-Kociper: Velika zgodbe sv. pisma. Br. 36 Din, v. 40 Din.
Rapč: Četrta čitanka. 25 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, IV. del. 13 Din.
Cernivec: Računica, V. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvatska čitanka. 15 Din.
Družović: Pesmarica, III. (še ni izšla.)

Vse te knjige se dobe v

Narodni knjigarni, Ljubljana
Prešernova ulica 7. Prešernova ulica 7.

Najstarejša slovenska plesarska in ličarska delavnica

Ivan Briceolj, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne. 1798

Klavirje

uglašuje in popravlja solidno in točno ter gre tudi na deželo.

Feliks Povše
Ljubljana
Tržaška c. 45
61 T

Lisičje kože

sprejema v črno, alaska, križasto, skunks barvanje in strojenje — PRVA JUGOSLOVENSKA BARVARJA, KRZMARSTVO IN STROJARSTVO Z ELEKTRICNIM OBRATOM. Delo se sprejema: LJUBLJANA, KRIZEVNIŠKA 7. 13119

Parketne desčice

iz slavonskega hrasta in bukove dobavljam v vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ulica 22, Telef. 513

Drva trboveljski premog

H. Petrič
Ljubljana
Gospodarska cesta 16
Telefon 343

MEINL-KAVA

5974

Stara tovarena nogavic in pletenin

M. FRANZL & SIN Ustanovljena 1888

lastnik FELIKS FRANZL

v Ljubljani, Privoz 10. — Poštni predal 44.

Frankfurtski velesejem v Frankfurtu na Majni

se obdržuje od 21. do 27. septembra t. l.

Interesenti dobijo vstopnice, kakor tudi pojasnila pri **Hamburg Amerika linija** generalno zastopstvo

Telefon 24—98. ZAGREB Cesta „B“ broj 3.

Posetnik vstopnice dobi nemški vizum za polovično takso ter ima dostop v vse izložbene postere in priredbe velesejma brez vsakega doplačila.

V lastnem interesu vseh jugoslovanskih trgovcev je, da posetijo

VZORČNI VELESEJEM v PRAGI

21. do 28. septembra 1924

kjer se jim nudi najugodnejša prilika, da stopijo v direktni stik z bogato češkoslovaško industrijo in trgovino.

Znižana vožnja po jugoslovanskih železnicah 50%, po češkoslovaških železnicah 30%.

19. septembra skupen izlet jugoslovanskih trgovcev. Sejska legitimacija služi kot vizum za potovanje v Češkoslovaško.

Cena legitimacije 20 Din.

Pojasnila in legitimacije daje: **Češkoslovaški konzulat** Ljubljana, Breg. **Aloma Company** Ljubljana, Kongresni trg.

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15

priljubljen svojo zalogo dežnikov in solinčnikov ter sprehajalnih polic.

Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Ratol

5/63

novi, najzanesljivejši sredstvo proti podganam, hišnim in poljskim mišim. Izdelnje oddelka RATOL-VETERINARIJE, kem. d. d. Zagreb, Bielnicka 21/I. Znižana cena. Ena steklenica z zavojnico in poštnino, če se denar pošlje naprej. Din 22—, po povzetju Din 23— Dobiva se tudi v vseh lekarnah in drogerijah.

Edino prave „Golsen“ čevlje in tovske čevlje dobite le v novo urejeni trgovini in delavnici

J. Brajer

Ljubljana 3396

Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo vseh vrst čevlji po meri in vse vrste tržnih čevljev. — Trgovci popusti! Cene solidne! Postrežba točna!

Za glasbene šole in učiteljske.

5779

Kompletne garniture, sestoeče iz violine, loka, vreče, oprala, kolonije, fixa, pištalke, Kordola od 250 Din do 300 Din, z etuijem od 350 Din do 2500 Din ima v zalogi in razpoložljiva po povzetju **Minka Modic, Kopitarjeva ulica** (nasproti Jugoslovanske tiskarne). — Priznana najcenejša trgovina za glasbene potrebščine.

Teod. Korn, Ljubljana

Poljanska cesta št. 3.

krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vedovodov, naprava strelovodov. Kopalnice in klesane naprave

Izdelovanje posod iz pločevine za firmež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle) za konzerve.

Sanatorium dr. K. Szegő

za odrasle i djecu

Abbazia (Italija) 69 T

dietno liječenje za debeljanje i krep-ljenje. Prvorazredni zavod za bole-sne na srcu, na ovapnenju žila. Promjene (Stofwechsel) za ženske i živčane bolesti. Djeca od 7 go-dina primaju se i bez pratnje.

Robert Smielowski,

arhitekt

in mestni stavbenik

Rimska cesta 2.

Izvršuje načrte in proračune, pre-vzema stavbna dela vseh vrst, kakor tudi presojevanje in cenitve pod solidnimi in najugodnejšimi pogoji.

Zidna opeka

od lastne opekarne na Viču, pri-znana kot najboljša kakovost, in od skladišča, Opekarska cesta 18, po najnižji dnevni ceni. 50 T

CREPE TRIKOT

je zadnja novost

Oglejte si krasno iz-biro pri trvdki

H. Kenda - Ljubljana

IV. JAX in SIN

Ljubljana, Gospodarska 2.

Sivalni stroji izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu Ustanovljena 1. 1867 Vezanje postuje brezplačno. Posamezni deli koles in sivalnih strojev

10 letna garancija.

Pisalni stroji „ADLER“ Ceniki zastojni in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffennrad. Začasno znižane cene.

Inserirajte v „Slovenskem Narodu,“!

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarov **Bösendorfer, Czapska, Ehrbar, Hözl, Schweighofer, Original Stingl** itd.

Tudi na obroke. **Jerica Hubad, roj. Dolenc, Ljubljana,** Hilsnerjeva ulica številka 5.

Preoblikovalnica 5641

damskih in moških klobukov

Barborič - Završan

Mestni trg 7 - LJUBLJANA - Mestni trg 7

— preoblikuje po najnovejših modelih — Velika izbira damskih klobukov in nakita

Športne in društvene znake

emajlirane in brez emajla v vseh kovinah izdeluje naj-solidnejše in najcenejše

Ljudevit Griesbach, tvornica zlatne i srebrne robe, Zagreb, Martićeva ulica 23. 48 T

CIE. GLE. TRANSATLANTIQUE

Najhitrejša vožnja v Sev. Ameriko samo 6 dni čez morje

Havre-New York, Cuba in Meksiko

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo **Slavenska banka d. d. v Zagrebu.**

Vozne listke in to-zadevna pojasnila daje

Ivan Kraker

Zastopnik v Ljubljani Kolodvorska ulica 41 3534

Centralna Banka za trgovinu, obrt i industriju d. d.

Jelačićev trg 4. ZAGREB (vlastita palača)

Dionička glavica Din 80,000.000—

Brzojavi: CENTROBANKA 2694

TELEFON: Devizni odio: 3-07, 10-78, 13-33, nočna služba: 7-78. — MENJALNICA: 5-56, ku-čna centrala: 2-85, 7-13, 7-96, 11-94 i 12-23. PO-DRUŽNICA: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — AFL-LIRANI ZAVODI u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije. — IZRAVNE VEZE sa prvo-razrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Kafa-Krema Kraljice Marije

(KAMFOR-KREMA) 49 T

za čiščenje in njegovanje obraza. Nepre-kosna po ka-kovosti. Odli-kovana najvi-šjim imenom Nj.Veličanstva Kraljice Marije

Izdeluje kos-metični zavod **Nenad Ranisav-ljevič**, kraljevi dvorni damski frizer, Beograd Kralja Milana broj 14

Glavni zastopnik za Slovenijo **Aleksander Gjud ml.** damski frizer

Ljubljana Kongresni trg 6

Dobi se povsod. Lonček Din 50.—